

IHESVS SIRACH.

I. CAPI.

Jesus Sirakin Kirja

Apokryfikirjojen käännöskomitea

2005

Sirakin Kirja

Jeesuksen, Sirakin Pojan, Viisaus Kreikankielisen Tekstin Mukaan

Johdanto

Jumalan laissa, profeettakirjoissa ja niiden jälkeisissä kirjoituksissa meille on annettu paljon arvokkaita asioita, ja niiden takia meidän tulee ylistää Israelia kaikesta siitä opista ja viisaudesta, joka sillä on. Ei kuitenkaan riitä, että ne, jotka lukevat näitä kirjoituksia, lisäävät vain omaa tietämystään; uusia tietoja tavoitellessaan heidän tulisi puhumalla ja kirjoittamalla auttaa niitä, joille kirjoitukset eivät aukea.

Isoisäni Jeesus, joka jo pitkään oli omistautunut lain, profeettojen ja muiden isiltä perittyjen kirjoitusten lukemiseen ja perehtynyt niihin tarkoin, halusikin antaa viisautta ja kasvatusta koskevaan tietämykseen oman lisänsä, jotta opinhaluiset myös hänen ajatuksiaan tutkistelemalla pääsisivät yhä paremmin selville siitä, mitä lain mukainen elämä on.

Pyydän teitä nyt hyväntahtoisesti ja tarkkaavasti tutustumaan tähän kirjoitukseen ja olemaan pitkämielisiä, jos näyttää siltä, että minä ponnisteluistani huolimatta en ole onnistunut kääntämään kaikkia ilmauksia oikealla tavoin. Se, mikä alun perin on kirjoitettu hepreaksi, ei näe ole enää sama, kun se on käännetty toiselle kielelle, eikä näin ole ainoastaan tämän kirjoituksen laita: myös laki, profeetat ja muut pyhät kirjoitukset ovat käännettyinä hyvinkin erilaisia kuin alkuperäisessä asussaan.

Kun kuningas Euergeteen kolmantenakymmenentenäkahdeksantena hallitusvuotena saavuin Egyptiin ja jäin sinne melko pitkäksi aikaa, panin merkille, että opetus oli siellä erinomaista ja minulle tuttua. Niinpä katsoin, että minun tulisi puolestani aikaani ja vaivojani säästämättä kääntää tämä kirja. Työtä tehdessäni valvoin monet yöt ja uurastin parhaan taitoni mukaan, jotta saisin käännökseni valmiiksi ja voisin antaa kirjan myös niiden käyttöön, jotka asuvat vieraassa maassa mutta haluavat saada opetusta ja ovat valmiit elämään lain mukaan.

Viisauden Olemus (1)

Viisauden Alkuperä

Luku 1

1. Kaikki viisaus tulee Herralta, hänen luonaan sillä on ikuinen sijansa.
2. Kuka voisi laskea meren hiekkajyvät, sadepisarat ja ikuisuuden päivät?
3. Kuka voisi selvittää taivaan korkeuden, maan laajuuden ja syvyyksien pohjan? Kuka viisauden?
4. Ennen kaikkea muuta luotiin viisaus, jo aikojen alussa ymmärrys ja järki.
5. Viisauden lähde on Jumalan sana korkeuksissa, viisauden teille ohjaavat ikiaikaiset käskyt.
6. Kenelle on paljastettu, mistä viisaus on peräisin? Kuka tuntee sen nerokkaat suunnitelmat?
7. Kenelle on ilmoitettu, mitä viisaus ja ymmärrys on? Kuka hallitsee tietämyksen, jonka se on kerännyt?
8. Vain yksi on viisas. Mahtavana ja pelottavana hän istuu valtaistuimellaan.
9. Hän on Herra. Hän loi viisauden, tarkasteli sitä, määritti sen mitat ja vuodatti sitä koko luomakuntaan,
10. jakoi anteliaasti kaikille eläville. Ne, jotka häntä rakastavat, saavat viisautta runsain mitoin.

    On viisasta ja kunniakasta rakastaa Herraa; ne, joille viisaus ilmaisee itsensä, saavat sen Herralta, jotta näkisivät hänet.

Viisaus Ja Jumalanpelko

11. Jumalanpelko on ylistyksen ja ylpeyden aihe, ilon lähde ja riemun seppele.
12. Jumalanpelko täyttää sydämen ilolla, se tuo onnen, riemun ja pitkän iän.

    Jumalanpelko on Herran lahja, se pitää askeleet rakkauden poluilla.
13. Jumalaa pelkäävän käy lopulta hyvin, kuolinpäivänään häntä ylistetään.
14. Viisauden alku on Herran pelko, jo äidinkohdussa on viisaus annettu häneen uskoville.
15. Ihmisten pariin se on tehnyt iäti pysyvän pesänsä, heidän jälkeläisensä on uskottu sen huomaan.
16. Viisauden täyttymys on Herran pelko, viisaus juovuttaa seuraajansa hedelmillään.
17. Se täyttää heidän kotinsa aarteillaan ja heidän varastonsa antimillaan.
18. Viisauden seppele on Herran pelko, siitä versovat rauha ja hyvä terveys.

    Näillä lahjoillaan Jumala tuo menestystä, mutta eniten voivat ylpeillä häntä rakastavat.
19. Viisaus vihmoo maan päälle tietoa ja

ymmärrystä ja kohottaa seuraajansa kunniaan.

20. Viisauden juuri on Herran pelko, sen oksistona pitkä ikä.
21. Herran pelko pitää synnit loitolla, Herraa pelkäävä välttää kaiken vihan.
22. Väärämielistä vihaa ei voi puolustaa; vihan valtaama ihminen ajautuu tuhoon.
23. Pitkämielinen malttaa odottaa oikeaa aikaa ja saa lopulta riemuita.
24. Hän salaa ajatuksensa, kunnes oikea aika koittaa; silloin hänen viisauttaan kiitetään yleisesti.
25. Viisauden kammioissa on viisaita mietteitä, mutta syntiselle jumalanpelko on kauhistus.
26. Jos haluat viisautta, seuraa Herran käskyjä; kun niin teet, saat häneltä viisauden.
27. Herran pelko opettaa ja kasvattaa, usko ja nöyryys ovat hänelle mieleen.
28. Älä suhtaudu torjuvasti Herran pelkoon äläkä lähesty häntä vilpillisin mielin.
29. Älä teeskentele, kun puhut toisten kanssa; mieti silti, kuinka asetat sanasi.
30. Älä ylvästele, ettet kompastuisi ja saattaisi itseäsi häpeään. Herra paljastaa salaisuutesi ja nöyryyttää sinua koko seurakunnan nähden, jos tulet hänen eteensä pelkoa tuntematta, vilpillisesti, sydän valhetta täynnä.

Viisaus Yksityisen Ihmisen Elämässä (2–23)

Ihmisen Kestävyyttä Koetellaan

Luku 2

1. Poikani, jos ryhdyt palvelemaan Herraa, valmistaudu siihen, että sinua koetellaan.
2. Ole vilpitön, pysy lujana äläkä hätäänny, kun joudut ahdinkoon.
3. Pysy lähellä Herraa, älä päästä hänestä irti, niin lopulta kaikki on parhain päin.
4. Ota vastaan kaikki, mikä osallesi tulee, ole kärsivällinen, kun sinua nöyryytetään.
5. Kulta koetellaan tulessa, Jumalan valitut nöyryytyksen uunissa.

   Kun sairaus tai köyhyys ahdistaa, luota häneen.
6. Luota häneen, niin hän pitää sinusta huolen, pysy oikeilla teillä ja pane toivosi häneen.

Herra On Armollinen

7. Te, jotka pelkäätte Herraa, odottakaa hänen laupeuttaan; älkää poiketko tieltä, ettette kompastuisi.
8. Te, jotka pelkäätte Herraa, luottakaa häneen, niin ette jää palkkiotta.
9. Te, jotka pelkäätte Herraa, odottakaa kaikkea hyvää, ikuista riemua ja hänen laupeuttaan.

   Häneltä saatte palkkioksi ikuisen ilon.
10. Katsokaa menneiden aikojen ihmisiä: Onko yksikään Herraan luottanut joutunut pettymään? Onko yksikään jumalanpelossaan luja joutunut hylätyksi? Onko yksikään Herraa avukseen huutanut jäänyt apua vaille?
11. Herra on laupias ja armahtava, hän antaa synnit anteeksi ja pelastaa ahdingosta.
12. Voi arkoja sydämiä ja voimattomia käsiä, voi syntistä, joka kulkee kahta tietä!
13. Voi sydäntä, joka voimattomuudessaan ei usko! Sillä ei tule olemaan varjelusta.
14. Voi teitä, jotka olette antaneet periksi! Mitä teette, kun Herra vaatii teidät tilille?
15. Herraa pelkäävät eivät uhmaa hänen käskyjään, häntä rakastavat seuraavat hänen tietään.
16. Herraa pelkäävät pyrkivät täyttämään hänen tahtonsa, häntä rakastavat saavat laista kaiken ravintonsa.
17. Herraa pelkäävät pitävät sydämensä avoinna, he kumartavat nöyrästi häntä ja sanovat:
18. ”Me haluamme jättäytyä Herran käsiin, emme ihmisten, sillä niin kuin on hänen valtansa suuri, niin on myös hänen armonsa.”

Kunnioita Isääsi Ja Äitiäsi

Luku 3

1. Kuunnelkaa, lapset, isänne opetuksia, eläkää niiden mukaan, niin teidän käy hyvin.
2. Herra on asettanut isän lastensa yläpuolelle ja vahvistanut äidin oikeudet poikiin nähden.
3. Joka isäänsä kunnioittaa, sovittaa syntinsä,
4. se aarteita kerää, joka pitää arvossa äitiään.
5. Joka kunnioittaa isäänsä, saa ilon omista lapsistaan, ja kun hän rukoilee, hänen rukouksensa kuullaan.
6. Joka isäänsä kunnioittaa, elää pitkään, joka kuulee Herraa, ilahduttaa äitiään.
7. Joka pelkää Herraa, kunnioittaa isäänsä ja palvelee vanhempiaan kuin orja isäntäänsä.
8. Sanoin ja teoin kunnioita isääsi, jotta saisit hänen siunauksensa.
9. Isän antama siunaus vahvistaa lasten talot, äidin langettama kirous repii niiden perustukset.
10. Älä hanki kunniaa niin että isäsi joutuu häpeään, hänen häpeänsä ei ole sinulle kunniaksi.

11. Mies saa kunniaa isänsä kunniasta, lapsi häpeän äitinsä väheksynnästä.
12. Poikani, huolehdi isästäsi, kun hän vanhenee, äläkä ikipäivänä tuota hänelle murhetta.
13. Jos hänen ymmärryksensä heikkenee, ole pitkämielinen, älä halveksi häntä, kun itse olet parhaissa voimissasi.
14. Isälle osoitettu laupeus ei jää unohduksiin – minkä synneilläsi rikoit, sen se rakentaa.
15. Ahdingon aikaan se luetaan hyväksesi, se hävittää syntisi kuin aurinko kuuran.
16. Joka hylkää isänsä, rienaa Herraa, joka vihoittaa äitinsä, sen Herra kiroaa.

Nöyryydestä

17. Mitä teetkin, poikani, pysy vaatimattomana, se tuo enemmän ystäviä kuin lahjojen jakelu.
18. Mitä mahtavampi olet, sitä enemmän nöyrry, niin pääset Herran suosioon.
19. Monet ovat ylhäisiä ja maineikkaita, mutta nöyrille hän paljastaa salaisuutensa.
20. Herran mahti on suuri, ja nöyrät ylistävät häntä.
21. Älä tavoittele sitä, mikä on sinulle liian vaikeaa, älä tutki sellaista, mikä ylittää kykysi.
22. Pohdi niitä ohjeita, jotka sinulle on annettu, salattuja sinun ei tarvitse tietää.
23. Älä ryhdy sellaiseen, mikä ei sinulle kuulu – olet jo saanut nähdä enemmän kuin ihminen käsittää.
24. Väärät luulot vievät monet harhaan, huonot ajatukset eksyttävät heidät.
25. Jos sinulta puuttuu silmäterä, et näe valoa, jos puuttuu viisautta, älä esiinny viisaana.
26. Uppiniskaisuus vie lopulta ihmisen tuhoon, vaarat kaatavat sen, joka niitä rakastaa.
27. Uppiniskaisuus johtaa tuskasta tuskaan, syntinen kasaa syntiä synnin päälle.
28. Ylpeän onnettomuuteen ei ole lääkettä, sillä pahuuden pensas on juurtunut häneen.
29. Viisaan sydän pohtii viisaiden mietteitä, viisas ihminen haluaa oppia kuulemaan.
30. Liekehtivä tuli sammutetaan vedellä, synnit sovitetaan laupeudenteoilla.
31. Joka maksaa hyvän hyvällä, se muistetaan aina. Hän löytää tuen, jos horjahtaa.

Köyhien Ja Sorrettujen Auttamisesta

Luku 4

1. Poikani, älä riistä köyhän elantoa äläkä pitkitä nälkäisen odotusta.
2. Älä loukkaa puutteessa olevaa äläkä katkeroita sitä, jota elämä kolhii.
3. Jos joku on vihoissaan, älä enää yllytä häntä äläkä anna apua tarvitsevan odottaa antiasi.
4. Älä torju sitä, joka ahdingossaan kääntyy puoleesi, älä käännä köyhälle selkääsi.
5. Avun anojasta älä käännä katsettasi pois, älä anna hänelle aihetta kirota sinua:
6. kun joku katkerana kiroaa sinut, hänen Luojansa kuulee sen, mitä hän pyytää.
7. Hanki itsellesi suosiota kansankokouksessa, mahtimiehen edessä paina pääsi alas.
8. Kuuntele, mitä köyhällä on sanottavana, ja vastaa ystävällisesti hänen tervehdykseensä.
9. Pelasta vääryyden uhri väärintekijän käsistä, älä arastele, kun jaat oikeutta.
10. Ole orvoille isä,

    tue heidän äitiään kuin aviomies, niin olet Korkeimmalle kuin poika ja hän rakastaa sinua enemmän kuin oma äitisi.

Viisaus Ohjaa Lapsiaan

11. Viisaus auttaa lapsensa menestykseen, se huolehtii niistä, jotka sitä etsivät.
12. Joka sitä rakastaa, rakastaa elämää, joka kiirehtii sen luo, saa osakseen suuren ilon.
13. Joka ottaa sen omakseen, saa kunniaa, minne hän meneekin, Herra siunaa häntä.
14. Viisauden palvelijat ovat pyhän palvelijoita, Herra rakastaa niitä, jotka viisautta rakastavat.
15. Joka kuulee viisautta, pääsee johtamaan kansoja, joka sitä tarkkaa, saa asua turvassa.
16. Jos hän seuraa viisautta, hän saa sen omakseen ja se pysyy myös hänen jälkeläistensä hallussa.
17. Aluksi viisaus vie seuraajansa mutkitteleville poluille, panee hänet tuntemaan pelkoa ja kauhua ja kasvattaa häntä kokein ja koettelemuksin, kunnes voi täysin luottaa häneen. Se panee hänet vaativiin kokeisiin
18. mutta palaa taas pian, täyttää hänet ilolla ja paljastaa hänelle salaisuutensa.
19. Jos hän harhautuu muualle, se jättää hänet ja antaa hänen tuhoutua omaan lankeemukseensa.

Oikea Ja Väärä Häpeä

20. Tartu tilaisuuteen; karta kuitenkin pahaa äläkä häpeä itseäsi.

21. On häpeää, joka johtaa syntiin, ja on häpeää, joka vie kunniaan ja armoon.

22. Älä pilaa asioitasi puolueellisuudella, mutta älä arkaile omaksi tuhoksesi.

23. Älä vaikene, kun on puhumisen aika, älä muiden mieliksi pidä piilossa viisauttasi.

24. Juuri puhe paljastaa viisauden, kielenkäyttö tuo esiin kasvatuksen.

25. Älä puhu totuuden vastaisesti vaan häpeä oppimattomuuttasi.

26. Älä häpeä tunnustaa syntejäsi, älä yritä pidättää virtaavaa vettä.

27. Älä osoita kunnioitusta tyhmyrille äläkä pidä mahtimiehen puolia.

28. Oman henkesi uhallakin taistele totuuden puolesta, niin Herra Jumala sotii sinun puolellasi.

29. Älä rehentele ja pieksä kieltäsi, jos olet töissäsi laiska ja saamaton.

30. Älä ole kotonasi kuin ärjyvä leijona, älä ehtimiseen epäile talosi väkeä.

31. Älä ojenna kättäsi ottamaan, jos se ei taivu almun antoon.

Oikea Ja Väärä Luottamus

Luku 5

1. Älä turvaa siihen, mitä omistat, älä sano: ”Minä tulen omillani toimeen.”

2. Älä luota itseesi ja omiin voimiisi äläkä seuraa mielitekojasi.

3. Älä sano: ”Kuka mahtaa minulle mitään?” Herra rankaisee ankarasti.

4. Älä sano: ”Olen tehnyt syntiä, mutta mitä minulle on tapahtunut?” Herra ei pidä kiirettä.

5. Älä luota liikaa anteeksiantoon ja sen turvin kasaa syntiä synnin päälle.

6. Älä sano: ”Suuri on hänen armonsa, hän antaa anteeksi paljot syntini.” Hän kyllä armahtaa, mutta myös vihaa, ja hänen vihansa pysyy synnintekijöiden yllä.

7. Käänny, palaa viivyttelemättä Herran luo, älä lykkää paluutasi päivästä päivään, sillä Herran viha leimahtaa arvaamatta ja koston hetki tietää kuolemaasi.

8. Älä luota rikkauteen, se on petollista eikä pelasta sinua onnettomuuden päivänä.

Puhu Niin, Että Sinuun Voi Luottaa

9. Älä kaikilla tuulilla erottele akanoita äläkä lähde mille tahansa polulle – niin tekee kaksinaamainen vilpistelijä.
10. Pysy siinä, minkä tiedät oikeaksi, puhu totuutta muuntelematta.
11. Kuuntele valppaasti toisen sanoja mutta vastaa hänelle harkiten.
12. Vastaa lähimmäisellesi, jos vastauksen tiedät – ellet tiedä, pane käsi suullesi.
13. Puhe tuo kunniaa tai häpeää, kieli voi kaataa ihmisen.
14. Älä hanki panettelijan mainetta äläkä käytä kieltäsi juonitteluun, sillä varasta odottaa häpeä, kaksinaamaista armoton tuomio.
15. Älä toimi väärin, oli asia pieni tai suuri,

Luku 6

1. älä ole edessä ystävä, takana vihollinen. Huono maine tuo pelkkää häpeää ja pilkkaa sille, joka pettää ja vilpistelee.

Älä Antaudu Ylpeyden Valtaan

2. Älä ajattele liikoja itsestäsi, sillä voimasi voidaan viedä kuin sonnilta luonto.
3. Sinä kaluat lehtesi ja hävität hedelmäsi, ja lopulta olet pelkkä kuivettunut puu.
4. Paha halu tuhoaa sen, joka antaa sille vallan, ja vihamiehet pääsevät ilkkumaan häntä.

Ystävyydestä

5. Miellyttävä puhe tuo paljon ystäviä, kauniit sanat saavat suopean vastaanoton.
6. Olkoon sinulla paljon tuttavia mutta uskottuja vain yksi tuhannesta.
7. Kun hankit ystävän, pane hänet kokeeseen äläkä oikopäätä luota häneen.
8. Moni on ystävä hyvinä aikoina mutta kaikkoaa, kun joudut ahtaalle.
9. Moni ystävä muuttuu vihamieheksesi ja nolaa sinut kertomalla riitanne syistä.
10. Moni on ystäväsi pitopöydässä mutta kaikkoaa, kun joudut ahtaalle.
11. Onnesi päivinä mikään ei erota teitä ja hän puhuu palvelijoillesi kuin isäntä.
12. Jos onnesi kääntyy, hän kääntyy sinua vastaan ja alkaa vältellä sinua.
13. Pysy erossa vihamiehistäsi ja varo myös ystäviäsi!
14. Uskollinen ystävä on vahva turva; joka sellaisen löytää, löytää aarteen.
15. Uskolliselle ystävälle ei ole hintaa, hänen arvonsa ei ole punnittavissa.

16. Uskollinen ystävä on elvyttävä lääke; joka pelkää Jumalaa, löytää sellaisen ystävän.

17. Jumalanpelko ohjaa oikeaan ystävyyteen, sillä millainen ihminen itse on, sellainen on hänen ystävänsä.

Näin Saavutat Viisauden

18. Poikani, suostu nuoresta pitäen kasvatukseen, niin vanhuudenpäiviisi mennessä saavutat viisauden.

19. Lähesty sitä kuin kyntäjä tai kylväjä ja odota sen hyvää satoa. Sen viljely ei tuota paljonkaan vaivaa, ja kohta saat nauttia sen hedelmistä.

20. Kuinka kivinen onkaan oppimattomalle viisauden tie! Ymmärtämätön ei sillä tiellä pysy.

21. Viisaus painaa häntä kuin voimamiesten kivi, ja joutuin hän pudottaa sen harteiltaan.

22. Viisaus on nimensä mukaista: se avautuu vain viisaille.

23. Kuule minua, poikani, ota neuvoni vastaan, älä torju minun ohjeitani.

24. Pane jalkasi viisauden kahleisiin, ota kaulaasi sen rengas.

25. Köyristä hartiasi ja kanna sitä, älä halveksi sen kahleita.

26. Tavoittele sitä koko sielustasi, koko voimastasi noudata sen teitä.

27. Kysele ja etsi, se kyllä antaa itsensä ilmi, ja kun se on käsissäsi, älä päästä irti,

28. sillä lopulta löydät levon, jonka se antaa, ja se kääntyy sinun iloksesi.

29. Sen kahleista tulee vankka varustuksesi, sen kaularenkaasta juhlapuku.

30. Sen ies on kultainen korusi, sen kahleista on tullut purppurapunos.

31. Sinä puet sen yllesi kunnian puvuksi, painat päähäsi riemun seppeleeksi.

32. Jos vain tahdot, poikani, voit saada opetusta, jos siihen pyrit, kasvat neuvokkaaksi.

33. Jos haluat kuunnella, niin opit, jos pidät korvasi auki, niin viisastut.

34. Hakeudu sinne, missä vanhimmat ovat koolla, ja ime itseesi heidän viisautensa.

35. Kuuntele ahnaasti, kun on puhe Jumalasta, yhdenkään mietteen älä anna mennä ohi.

36. Kun löydät viisaan miehen,

    kiirehdi heti aamulla hänen luokseen ja kuluta ahkerasti hänen kynnystään.

37. Pidä mielessäsi Herran määräykset

    ja tutkistele aina hänen käskyjään. Hän antaa voimaa sinun sydämeesi, ja saat viisauden, jota olet tavoitellut.

Mitä Viisaan Tulee Varoa

Luku 7

1. Älä tee pahaa, niin vältyt pahalta.
2. Pysy loitolla synnistä, niin se kääntyy sinusta pois.
3. Älä kylvä siementä vääryyden vakoihin, muuten korjaat siitä seitsenkertaisen sadon.
4. Älä pyydä Herralta hallitsijan asemaa äläkä kuninkaalta kunniasijaa.
5. Älä Herran edessä väitä olevasi oikeassa äläkä kuninkaan edessä korosta viisauttasi.
6. Älä pyri tuomariksi, ellet kykene lopettamaan vääryydentekoja. Muutoin joudut pelkäämään ylimyksiä ja tingit rehellisyydestäsi.
7. Älä tee vääryyttä kaupungin väelle, älä häpäise itseäsi kansan parissa.
8. Älä antaudu syntiin kerta kerran jälkeen, sillä yhdestäkään kerrasta et pääse rangaistuksetta.
9. Älä sano: ”Hän antaa arvoa runsaille uhreilleni, Korkein Jumala ottaa minun antini vastaan.”
10. Älä väsy rukoilemaan äläkä lyö laimin almujen antamista.
11. Älä pilkkaa ihmistä, jonka mieli on katkera – on yksi, joka alentaa ja ylentää.
12. Älä juonittele veljesi pään menoksi, älä tee ystävällesikään niin.
13. Älä koskaan sorru valehteluun – jos se tulee tavaksi, siitä ei seuraa mitään hyvää.
14. Älä ole suuna päänä vanhinten kokouksessa äläkä rukoillessasi vain toistele sanoja.
15. Älä tuskittele työnteon vaivoja, älä peltotyötä, jonka Korkein on alulle pannut.
16. Älä lyöttäydy synnintekijöiden seuraan – muista, että rangaistus on tulossa.
17. Taltuta ylpeytesi, taltuta se tarkoin, sillä jumalatonta odottavat tuli ja madot.

Perheenisän Velvollisuuksia

18. Älä vaihda ystävää rahasta, älä omaa veljeäsi Ofirin kullasta.
19. Älä hylkää viisasta ja hyvää vaimoa, sillä hänen viehkeytensä on kalliimpaa kuin kulta.
20. Älä kohtele kaltoin uskollista orjaa, älä työtä kaihtamatonta palkkalaista.
21. Viisasta orjaa rakasta sydämestäsi, älä hangoittele hänen vapautustaan vastaan.
22. Jos sinulla on karjaa, pidä huoli siitä, ja jos se on kelvollista, älä anna sitä pois.
23. Jos sinulla on poikia, kasvata heitä ja pane heidät kuriin pienestä pitäen.
24. Jos sinulla on tyttäriä, valvo heidän siveyttään äläkä ole heille liian lempeä.
25. Naita tyttö, ja saat suuren työn päätökseen, mutta anna hänet järkevälle miehelle.

26. Jos sinulla on mieleisesi vaimo, älä hylkää häntä, mutta jos et enää välitä hänestä, älä luota häneen.
27. Kunnioita isääsi koko sydämestäsi äläkä unohda äitisi synnytystuskia.
28. Muista, että olet heistä syntynyt – millä voit korvata kaiken saamasi heille?

Muita Velvollisuuksia

29. Koko sielustasi pelkää Herraa ja pidä arvossa hänen pappejaan.
30. Koko voimastasi rakasta Luojaasi äläkä jätä hänen palvelijoitaan pulaan.
31. Kunnioita Herraa ja arvosta pappeja ja anna heille osuutensa määräysten mukaan: uutisvilja, reisiliha, hyvitysuhri, pyhitysuhri ja pyhät lahjat.
32. Ojenna kätesi myös köyhälle, jotta saisit täyden siunauksen.
33. Ole antelias ja armelias kaikille eläville, kuolleiltakaan älä kiellä huolenpitoasi.
34. Älä vetäydy pois itkevien luota vaan sure yhdessä surevien kanssa.
35. Älä epäröi käydä sairaiden luona, sillä heiltä saat osaksesi rakkautta.
36. Mitä teetkin, muista tulevaa loppuasi, niin et milloinkaan tee syntiä.

Miten Muihin Ihmisiin Tulee Suhtautua

Luku 8

1. Mahtimiehen kanssa älä haasta riitaa, sillä hän voi alistaa sinut valtaansa.
2. Älä riitele rikkaan miehen kanssa – hänen rahansa painavat vaa’assa enemmän kuin sinä. Kulta on saattanut monet tuhoon ja eksyttänyt kuninkaiden sydämen.
3. Älä kiistele kielevän miehen kanssa, älä lisää puita hänen tuleensa.
4. Älä pilaile oppimattoman miehen kustannuksella, sillä pilkka voi kääntyä omiin esivanhempiisi.
5. Älä moiti sitä, joka on kääntynyt pois synnistä – kaikilla meillä on rikkomuksemme, muista se.
6. Älä halveksi vanhaa ihmistä, sillä mekin voimme elää vanhoiksi.
7. Älä iloitse kenenkään kuolemasta; muista, että kaikki me kohtaamme loppumme.
8. Älä väheksy sitä, mitä viisaat puhuvat, vaan tutkistele heidän mietteitään. Heiltä saat sivistystä, heiltä opit, miten ylimyksiä palvellaan.
9. Älä halveksi sitä, mitä vanhukset kertovat, sillä hekin ovat saaneet oppin-

sa isiltään. Heiltä sinä saat ajatuksiisi ymmärrystä, niin että tarvittaessa osaat vastata kysymyksiin.

10. Älä sytytä synnintekijän hiiliä, ettet itsekin syttyisi hänen tulensa liekeistä.
11. Älä menetä malttiasi röyhkeän ihmisen edessä, ettei hän alkaisi vaania puheitasi.
12. Älä anna lainaa itseäsi mahtavammalle. Jos olet jo lainannut, sano hyvästit rahoillesi.
13. Älä takaa ketään yli varojesi. Jos olet jonkun taannut, ole valmis maksamaan.
14. Älä käy oikeutta tuomaria vastaan – hänen mielensä mukaan asia kuitenkin ratkaistaan.
15. Älä lähde uskalikon matkaan, sillä hän vie sinut vaaroihin ja vaikeuksiin. Hän tekee niin kuin itse tahtoo, ja hänen hulluutensa koituu sinunkin tuhoksesi.
16. Älä uhmaa äkkipikaista miestä äläkä lähde hänen mukaansa autiomaan tielle, sillä veriteko on hänelle vähäinen asia ja hän tappaa sinut, kun apua ei ole.
17. Tyhmän ihmisen kanssa älä suunnittele mitään, sillä hän ei pysty pitämään asiaa salassa.
18. Älä vihi vierasta hankkeisiisi – ethän voi tietää, mitä siitä seuraa.
19. Älä paljasta sisintäsi kenelle tahansa, älköön kuka tahansa kiitelkö sinua.

Miten Naisiin Tulee Suhtautua

Luku 9

1. Älä epäile vaimoasi, läheisintäsi, ettei hän oppisi epäilemään sinua.
2. Älä menetä sieluasi naiselle, ettei hän kävelisi ylitsesi.
3. Älä käy kevytkenkäisen naisen luona, ettet takertuisi hänen pauloihinsa.
4. Älä vietä aikaasi soittajanaisen seurassa, ettet jäisi hänen viettelystensä vangiksi.
5. Neitsyttä älä katso himoiten, ettet hukkuisi korvauksiin, jotka hänestä maksat.
6. Älä menetä sieluasi portolle, ettet panisi menemään perintöäsi.
7. Älä vilkuile ympärillesi kaupungin kaduilla äläkä kolua sen autioita kujia.
8. Käännä silmäsi uhkeasta naisesta, älä katso kauneutta, joka ei ole sinua varten. Naisen kauneus on johtanut monet harhaan, se sytyttää rakkauden kuin tulen.
9. Älä ikinä istu toisen miehen vaimon seurassa, älä juhli hänen kanssaan viiniä juoden. Jos menetät sielusi hänelle ja seuraat veresi vetoa, ajaudut tuhoon.

Valitse Tarkoin Seurasi

10. Älä hylkää vanhaa ystävää, sillä uusi ei ole hänen veroisensa. Uusi ystävä on kuin uusi viini, joka vasta vanhetessaan maistuu sinulle.

11. Älä kadehdi synnintekijän hyvää mainetta, ethän tiedä, mikä hänen loppunsa on.

12. Älä kaihoa jumalattoman menestystä – hän ei rangaistuksetta selviä tuonelaan asti, muista se.

13. Pysy loitolla miehestä, jolla on valta tappaa, niin et joudu pelkäämään kuoleman kauhuja. Jos lähestyt häntä, varo tekemästä virhettä, ettei hän veisi sinun henkeäsi. Muista, että kuljet ansalankojen keskellä, astelet kaupunginmuurin harjalla.

14. Ota toisista oppia sen mukaan kuin osaat ja käy keskusteluja viisaiden kanssa.

15. Pohdi asioita ymmärtäväisten seurassa, ja kaikki, mitä puhut, koskekoon Korkeimman lakia.

16. Olkoon pöytäseuranasi hurskasta väkeä, ja jumalanpelko olkoon ylpeytesi.

Viisas Hallitsija

17. Käsityöläinen saa kiitosta käsiensä taidosta, kansan hallitsija viisaista sanoistaan.

18. Kielevää miestä kaupunki kammoaa, kaiken suustaan päästävää vihataan.

Luku 10

1. Järkevä hallitsija kasvattaa kansaansa, viisaan hallinto on hyvässä järjestyksessä.

2. Millainen on kansan hallitsija, sellaisia ovat virkamiehet, millainen on kaupungin johtaja, sellaisia ovat asukkaat.

3. Holtiton kuningas vie kansansa tuhoon, kaupunkia vie eteenpäin sen johtajien viisaus.

4. Herran kädessä on maanpiirin herruus, oikeaan aikaan hän nostaa oikean ihmisen valtaan.

5. Herran kädessä on ihmisen menestys, hän antaa lainopettajalle kirkkauttaan.

Ylpeydestä

6. Älä kanna kaunaa lähimmäisesi pahasta teosta, älä anna ylpeyden johdattaa omia tekojasi.

7. Herra vihaa ylpeyttä, niin myös ihmiset – molempien silmissä vääryys on pahuutta.

8. Valta siirtyy kansalta toiselle kansalle vääryyden, ylpeyden ja ahneuden täh-

den.

Ahne ihminen on ihmisistä kelvottomin, sillä hän panee sielunsakin myyntiin.

9. Miksi kerskailee tomu ja tuhka, jonka ruumis mätänee jo ennen kuolemaa?

10. Pitkä sairaus pitää lääkäriä pilkkanaan: tänään kuningas, huomenna kuollut!

11. Kun ihminen kuolee, hänet ottavat vastaan madot, käärmeet ja kärpäset.

12. Ylpeys saa alkunsa ihmisen luopumuksesta, siitä että hän kääntää selkänsä Herralleen ja Luojalleen.

13. Ylpeyden lähde on synti, ja ylpeä ihminen tulvii iljetystä. Siksi Herra lyö ylpeää onnettomuuksilla, kunnes tekee hänestä lopun.

14. Herra on kaatanut hallitsijoiden valtaistuimet ja nostanut alamaiset heidän paikalleen.

15. Hän on repäissyt kansoja juuriltaan ja istuttanut nöyriä niiden tilalle.

16. Herra on tuhonnut kansojen asuinalueita, hävittänyt ne maan perustuksia myöten.

17. Herra on tuhonnut kansoja, temmannut ne ihmisten joukosta ja pyyhkinyt niiden muistonkin maan päältä.

18. Ei ihmistä ole luotu ylpeäksi, ei palava viha sovi naisen synnyttämälle.

Kunniasta

19. Mikä on kunniakas suku?
– Ihmissuku.

Mikä on kunniakas suku?
– Ne, jotka pelkäävät Herraa.

Mikä on kunniaton suku?
– Ihmissuku.

Mikä on kunniaton suku?
– Ne, jotka rikkovat Jumalan käskyt.

20. Veljekset kunnioittavat johtajaansa, Herra kunnioittaa sitä, joka häntä pelkää.

21. Herra hyväksyy sen, joka häntä pelkää, paatuneen ja ylpeän hän karkottaa luotaan.

22. Rikas ja arvostettu tai rutiköyhä – kaikkien kunniana on jumalanpelko.

23. Ei ole oikein halveksia viisasta köyhää eikä tule arvostaa syntistä miestä.

24. Ylimystä, tuomaria ja hallitsijaa kunnioitetaan, mutta Jumalaa pelkäävä on suurempi kaikkia heitä.

25. Vapaat miehetkin palvelevat ymmärtäväistä orjaa, eikä järkevä mies nurise siitä.

26. Älä korosta viisauttasi, kun hoidat toimiasi, älä leventele, kun olet ahtaalla.

27. Parempi tehdä työtä ja vaurastua kuin elää leveillen mutta leivättä.

28. Arvosta itseäsi, poikani, mutta nöyrästi, anna itsellesi arvoa ansiosi mukaan.

29. Kuka julistaa vapaaksi sen, joka rikkoo itseään vastaan, kuka kunnioittaa sitä, joka itseään halveksii?

30. Köyhä saa kunniaa viisaudestaan, rikkaalle tuo rikkaus kunniaa.

31. Jos olet köyhänä arvostettu, vielä enemmän rikkaana. Jos olet rikkaana halveksittu, vielä enemmän köyhänä.

Ulkonäkö Pettää

Luku 11

1. Viisaus vie nöyrän korkealle, tuo hänelle istuinpaikan ylhäisten joukosta.
2. Älä ylistä ihmistä hänen kauneutensa tähden, älä inhoa ketään hänen ulkonäkönsä takia.
3. Mehiläinen on siivekkäistä vähäisimpiä, mutta sen tuote on makeuksista maukkain.
4. Älä ylpeile viitalla, joka on harteillasi, älä ylpisty, kun saat osaksesi kunniaa. Herran teot ovat ihmeelliset, hänen työnsä ovat ihmisiltä salatut.
5. Moni valtias on syösty istuimeltaan maan pölyyn, moni odottamaton tulokas on painanut päähänsä kruunun.
6. Moni ylimys on menettänyt kunniansa, arvossa pidetyt on annettu vastustajien käsiin.

Menestyksestä

7. Tutkimatta älä tuomitse. Harkitse tarkoin, esitä moitteesi vasta sitten.
8. Älä vastaa, ennen kuin olet kaiken kuullut, älä keskeytä toisen puhetta.
9. Älä turhan tähden riitele mistään äläkä istu oikeutta synnintekijöiden kanssa.
10. Poikani, älä ryhdy kovin moniin hankkeisiin. Jos haalit töitä, et välty seurauksilta. Minkä perässä juoksetkin, et saavuta sitä, et välty siltä, mitä pakenet.
11. Toinen ahertaa, rehkii ja rientää ja jää tavoitteistaan aina vain enemmän.
12. Toinen on saamaton ja muiden autettava, köyhä voimiltaan ja puutteesta rikas, mutta Herra katsoo häntä hyvillä silmin ja nostaa hänet kurjuuden keskeltä.
13. Herra korottaa hänet, ja kaikki ihmettelevät häntä.
14. Hyvä ja paha, elämä ja kuolema, köyhyys ja rikkaus tulevat Herralta.
15. Viisaus, ymmärrys ja lain tunteminen tulevat Herralta, häneltä tulee rakkaus, häneltä oikeiden tekojen tie.
16. Pimeys ja eksytys on luotu synnintekijöitä varten, pahuudessa rypeviä pahuus seuraa läpi elämän.
17. Minkä hurskas Herralta saa, se pysyy, Herran suosio takaa jatkuvan menestyksen.
18. Moni elää visusti ja vaurastuu, mutta minkä palkan hän siitä saa?

19. Kun hän sanoo: ”Nyt voin levätä ja nauttia siitä, mitä omistan”, hän ei tiedä, kuinka paljon enää on aikaa siihen, että hän kuolee ja jättää kaiken toisille.
20. Pysy siinä, mikä osasi on, tee omaa työtäsi, vanhene sen äärellä.
21. Älä ihmettele jumalattomien tekoja ja tuloksia; luota Herraan ja aherra entiseen tapaasi. Herra muuttaa helposti asiat: yhtäkkiä, arvaamatta hän tekee köyhästä rikkaan.
22. Hurskaan palkkiona on Herran siunaus,

    yhdessä hetkessä hänen onnensa puhkeaa kukkaan.
23. Älä sano: ”Mitä minä enää tarvitsen? Mitä minun enää tarvitsee hankkia?”
24. Älä sano: ”Minä tulen omillani toimeen. Mitä pahaa minulle enää voisi sattua?”
25. Hyvinä päivinä unohdetaan huonot ajat, huonoina aikoina ei muisteta hyviä.
26. Herralle on yksinkertainen asia maksaa kuolinpäivänä kullekin tekojen mukaan.
27. Hetken kurjuus vie mielestä onnen ajat, kuolema tuo esiin ihmisen teot.
28. Ennen kuolemaa älä ylistä kenenkään onnea. Vasta lapsista nähdään, millainen ihminen oli.

Varo Pahoja Ihmisiä

29. Älä päästä kotiisi ketä tahansa, sillä katala ihminen taitaa monet keinot.
30. Kuin houkutuslintu häkissään on röyhkeän sydän, vakoojan lailla hän etsii suojatonta kohtaasi.
31. Hän vaanii tilaisuutta kääntääkseen hyvän pahaksi ja leimaa jalot pyrintösi häpeällisiksi.
32. Kipinä sytyttää hiilet roihuun, syntinen ihminen väijyy toisten henkeä.
33. Varo pahaa ihmistä, hän saa aikaan pahaa – miksi tahraisit itsesi ainiaaksi?
34. Ota vieras kotiisi, ja hän sekoittaa asiasi ja vieraannuttaa sinut oman talosi väestä.

Varo Vihamiehiäsi

Luku 12

1. Kun teet hyvää, katso, kenelle teet, silloin saat kiitoksen hyvästä teostasi.
2. Tee hyvää hurskaalle, niin saat korvauksen, ellet häneltä, niin Korkeimmalta.
3. Ei sille koidu hyvää, joka pitää pahasta

kiinni eikä tee laupeudentekoja.

4. Anna hurskaalle, syntistä älä auta.
5. Tue nöyrää, älä anna jumalattomalle. Älä anna leipää, älä mitään, ettei hän antiesi avulla saisi sinua otteeseensa. Kaksin verroin saat pahaa kaikesta hyvästä, minkä jumalattomalle teet.
6. Korkeinkin vihaa syntisiä ja maksaa jumalattomille heidän tekojensa mukaan.

   Hän valvoo heitä heidän tuomionsa päivään asti.
7. Anna hyvälle, syntistä älä auta.
8. Hyvinä aikoina ei ystävä erotu muista, huonot ajat paljastavat, kuka on vihamies.
9. Kun kaikki menee hyvin, vihamiehet murehtivat, kun menee huonosti, ystäväkin vetäytyy pois.
10. Älä milloinkaan luota vihollisееsi: pahuus piilee hänessä kuin pronssi patinan alla.
11. Hän saattaa nöyristellä ja kumarrella, mutta ole tarkkana, pidä varasi! Hio hänen pintaansa kuin pronssipeiliä, niin huomaat, ettei patina ole häivyttänyt pronssia.
12. Älä päästä häntä seisomaan vierellesi – hän sysää sinut syrjään ja vie paikkasi. Älä päästä häntä istumaan oikealle puolellesi – hän alkaa tavoitella istuintasi. Jälkeenpäin ymmärrät nämä sanani, ja silloin tunnet piston sydämessäsi.
13. Kuka säälii käärmeenlumoojaa, jota käärme puree, tai ketään muutakaan, joka menee lähelle petoa?
14. Kuka säälisi sitä, joka veljeilee syntisen kanssa ja sotkeutuu tämän synteihin?
15. Hän pysyy luonasi hetken aikaa ja lähtee heti kun joudut vaikeuksiin.
16. Vihamiehesi makeilee sinulle mutta mielessään miettii, kuinka syöksisi sinut kuoppaan. Hänen silmistään vuotavat kyyneleet, mutta tilaisuuden tullen hän vuodattaa kyltymättä verta.
17. Jos sinun käy huonosti, hän on jo ennalta paikalla, hän on auttavinaan mutta lyö jalat altasi.
18. Hän pyörittelee päätään ja lyö käsiään yhteen, kuiskuttelee paljon puhuvin ilmein.

Rikkaat Ja Mahtavat Ovat Vaarallista Seuraa

Luku 13

1. Jos kosket pikeen, tahraat itsesi, jos veljeilet röyhkeän kanssa, muutut hänen kaltaisekseen.
2. Älä kanna kuormaa, joka on sinulle liian raskas, äläkä seurustele itseäsi rikkaamman ja mahtavamman kanssa.

   Miksi saviruukku olisi padan vieressä? Yksi kolhaisu, ja ruukku on kappaleina!
3. Kun rikas tekee vääryyttä, hän vielä rehentelee, kun köyhä kärsii vääryyttä, hän anoo armoa.
4. Kun sinusta on hyötyä, rikas teettää sinulla työnsä, kun olet hyödytön, hän

hylkää sinut.

5. Kun olet varoissasi, hän hakeutuu seuraasi ja syöksee surkeilematta sinut köyhyyteen.

6. Kun hän tarvitsee sinua, hän pettää sinut hymyssä suin ja toiveitasi herätellen. Mielevästi hän kysyy: ”Mitä haluaisit?”

7. Pöytänsä antimilla hän saattaa sinut noloon asemaan: kahdesti, kolmesti hän ajaa sinut tuhlaamaan rahasi, ja lopulta joudut hänen pilkattavakseen. Kun hän sitten näkee sinut, hän ei ole tuntevinaan, pyörittelee vain ivallisesti päätään.

8. Pidä varasi, ettei sinua johdeta harhaan ja ettet tyhmyyttäsi tule nöyryytetyksi.

9. Kun mahtimies kutsuu sinua, pysy etäisenä – sitä varmemmin hän kutsuu sinut luokseen.

10. Älä tuppaudu lähelle, ettet jäisi syrjään, älä jättäydy syrjään, ettet unohtuisi.

11. Älä ole hänen seurassaan liian tuttavallinen äläkä luota hänen vuolaaseen puheeseensa. Juttelemalla hän koettelee sinua, leikkiä laskemalla hän ottaa sinusta selvää.

12. Ei hän tunne sääliä, ei vaikene siitä, mitä kerroit, eikä säästä sinua väkivallalta ja kahleilta.

13. Pidä varasi, ole varovainen, sillä koko ajan olet vaarassa astua harhaan.

Kun tämän kuulet, nukkuja, herää valvomaan! Niin kauan kuin elät, rakasta Herraa ja rukoile, että hän pelastaisi sinut.

Rikas Ja Köyhä

15. Jokainen eläin rakastaa kaltaistaan, jokainen ihminen lähimmäistään.

16. Eläin hakeutuu toisten samanlaisten joukkoon, ihminen etsii vierelleen ihmisen.

17. Kulkeeko susi karitsan kanssa, jumalaton hurskaan seurassa?

18. Jättääkö hyeena koiran rauhaan, saako köyhä olla rauhassa rikkaalta?

19. Leijona saalistaa autiomaan villiaaseja, köyhät ovat rikkaiden laidunmaata.

20. Nöyrä ihminen on ylpeälle kauhistus, vähävarainen vaurautta keränneelle.

21. Kun rikas horjuu, hän saa ystävät tuekseen, kun köyhä kompastuu, ystävätkin torjuvat hänet luotaan.

22. Kun rikas horjuu, monet ovat hänen puolellaan, ja puhuipa hän kuinka karkeasti tahansa, hänen katsotaan olevan oikeassa. Kun köyhä horjuu, häntä vain soimataan, ja vaikka hän puhuisi viisaasti, hänelle ei anneta sanan sijaa.

23. Kun rikas puhuu, kaikki ovat vaiti, ja hänen sanansa kohotetaan pilviin asti. Kun köyhä puhuu, kysytään: ”Kuka hän on?”, ja jos hän kompastuu, häntä vielä tyrkätään.

24. Rikkaus on hyvästä, jos se ei rakennu synnille, köyhyys on pahasta, jos jumalattomalta kysyt.

Oikea Onni

25. Ihmisen sydän muuttaa hänen kasvonsa milloin iloisiksi, milloin murheellisiksi.

26. Kun sydän iloitsee, kasvot loistavat, mutta mietelmien laadinta on vaivalloista.

Luku 14

1. Onnellinen se, joka pitää suunsa kurissa eikä joudu murehtimaan syntiensä tähden.

2. Onnellinen se, jota ei hänen sisimpänsä soimaa ja joka ei luovu toivostaan.

Omaisuuden Käyttö

3. Ei sovi rikkaus kitupiikille, ei kadehtijalle – mitä hän rahoistaan hyötyy?

4. Kitsastelija kokoaa toisille, hänen omaisuutensa jää vieraiden iloksi.

5. Itselleen ankara ei ole muillekaan hyvä eikä pääse nauttimaan varoistaan.

6. Itselleen paha on pahoista pahin – siinä palkka hänen pahuudestaan.

7. Jos hän tekee hyvää, se on pelkkä vahinko, ja lopulta hänen pahuutensa paljastuu.

8. Pahalla ihmisellä on häijyt silmät, hän halveksii muita ja kääntää katseensa pois.

9. Ahneen silmät eivät tyydy omaan osaansa, räikeät vääryydet näivettävät sielun.

10. Kitsastelija kadehtii muiden ruokia ja kärsii puutetta omassa pöydässään.

11. Poikani, jos sinulla on varallisuutta, käytä sitä omaksi hyväksesi mutta anna Herralle uhrit, jotka kuuluu antaa.

12. Muista, että kuolema ei viivytä tuloaan eikä tuonelan säädöksestä kerrota sinulle.

13. Ennen kuin kuolet, tee ystävällesi hyvää, anna hänelle sen mukaan kuin voit.

14. Älä jätä päivän anteja käyttämättä äläkä kulje kohtaamasi onnen ohi.

15. Joudut kuitenkin jättämään työsi tulokset toisille, työsi hedelmistä heittävät perijäsi arpaa.

16. Anna ja ota ja nauti elämästä, sillä tuonelasta et nautintoja löydä.

17. Ihmisen elämä hiutuu kuin vaate, kaikki kuolevat, se on ikuinen laki.

18. Vihannan puun vehmas lehvistö vaihtuu: lehti putoaa maahan, ja sen tilalle kasvaa toinen. Niin vaihtuvat myös ihmisten sukupolvet: toinen kuolee, toinen syntyy.

19. Mitä onkin aikaan saatu, kaikki se lahoaa, työn tekijä katoaa työnsä tuloksen kanssa.

Joka Etsii Viisautta, Löytää Onnen

20. Onnellinen se, joka tutkistelee viisautta ja tuo puheessaan ymmärryksensä ilmi,
21. se, joka avaa sydämensä viisauden teille ja pohdiskelee sen salaisuuksia.
22. Lähde jäljittämään viisautta ja vaani viisauden talon porteilla.
23. Se, joka kurkistelee sisään sen ikkunoista ja kuulostelee sen ovilla,
24. joka leiriytyy viisauden talon viereen ja kiinnittää telttavaarnansa talon seinään,
25. se saa pystyttää telttansa viisauden vierelle ja asua hyvyyden tyyssijassa.
26. Hän asettaa lapsensa viisauden suojaan ja viettää yönsä sen oksien alla.
27. Hän hakeutuu helteellä sen siimekseen ja asustaa sen ihanuudessa.

Luku 15

1. Noin tekee se, joka pelkää Herraa; joka noudattaa lakia, tavoittaa viisauden.
2. Äidin lailla se tulee häntä kohti, se ottaa hänet vastaan kuin nuori vaimo.
3. Se antaa hänelle syötäväksi ymmärryksen leipää, oivalluksen vettä hän saa juodakseen.
4. Hän tukeutuu viisauteen eikä horju, siihen hän turvaa eikä joudu häpeään.
5. Se korottaa hänet kumppaneita korkeammalle ja kansankokouksessa avaa hänen suunsa.
6. Hän löytää ilon, hän saa riemun seppeleen, ja viisaus lahjoittaa hänelle pysyvän nimen ja maineen.
7. Järjettömät ihmiset eivät viisautta tavoita, synnintekijät eivät sitä ikinä näe.
8. Se pysyy loitolla rehentelijöistä, luopiot eivät sitä muista.
9. Ei sovi ylistyslaulu syntisen suuhun, eihän Herra ole niin tarkoittanut.
10. Ylistyslaulut kirvoittaa viisaus, Herralta ne saavat voimansa.

Ihmisen Vapaa Tahto

11. Älä sano: ”Herra minut luopumukseen vei” – ei hän luo sellaista, mitä vihaa.
12. Älä sano: ”Hän minut johti harhaan” – ei hän tarvitse synnintekijöitä.
13. Herra vihaa kaikkia kauhistavia tekoja, kukaan Herraa pelkäävä ei rakasta niitä.
14. Aikojen alussa hän loi ihmisen ja antoi tälle valinnanvapauden.
15. Jos vain tahdot, voit noudattaa käskyjä ja luottaa hänen hyvyyteensä.

16. Hän on asettanut eteesi tulen ja veden. Kumman tahdot? Ojenna kätesi siihen.
17. Ihmisellä on edessään elämä ja kuolema. Kumman hän valitsee, se hänelle annetaan.
18. Suuri on Herran viisaus, hän on väkevä ja voimallinen ja näkee kaiken.
19. Herraa pelkäävät ovat hänen katseensa alla, hän tietää kaiken, mitä ihminen tekee.
20. Ei hän ole käskenyt kenenkään elää jumalattomasti eikä antanut kenellekään lupaa synnintekoon.

Jumala Rankaisee Ja Palkitsee

Luku 16

1. Älä toivo lapsistasi tyhjäntoimittajien laumaa äläkä iloitse jumalattomista pojista.
2. Älä iloitse, vaikka heitä olisi paljonkin, jos heissä ei ole Herran pelkoa.
3. Älä luota heidän elämänsä kulkuun, älä heidän suureen määräänsä.

   Ennenaikainen suru saa sinut vaikeroimaan, äkkiarvaamatta kuulet heidän kuolleen.

   Yksi ainoa lapsi voi olla parempi kuin tuhat muuta, ja parempi on kuolla lapsettomana kuin jättää jälkeensä jumalattomia lapsia.
4. Yksi viisas mies voi pelastaa kaupungin, luopioiden sukukunta häviää tyhjiin.
5. Monia tällaisia tapauksia olen omin silmin nähnyt, vielä kauheammista ovat korvani kuulleet:
6. synnintekijöiden joukkoon iskee roihuava tuli, luopioita vastaan syttyy hehkuva viha.
7. Herra ei leppynyt muinaisajan jättiläisille, jotka voimiensa tunnossa nousivat kapinaan.
8. Ei hän armahtanut Lootin asuinpaikan väkeä, jonka ylpeys kauhistutti häntä,
9. ei säälinyt tuhon omaksi tuomittuja kansoja, jotka raivattiin tieltä niiden syntien vuoksi.

   Tämän kaiken hän teki niskoitteleville kansoille, eikä hän säästänyt omaakaan kansaansa.
10. Sen kokivat ne kuusisataatuhatta miestä, jotka menehtyivät autiomaahan uhmakkuutensa tähden.

    Ruoskien ja armahtaen, lyöden ja parantaen Herra varjeli omiaan, kuritti ja hoiti.
11. Vaikka vain yksi ainoa olisi uppiniskainen, ihme olisi, jos hän välttäisi rangaistuksen. Herra on laupias, mutta hän myös vihaa, hän on armahtava valtias mutta osoittaa vihansa.
12. Yhtä paljon kuin armoaan hän jakaa kuritusta, hän tuomitsee jokaisen tämän tekojen mukaan.
13. Ei pääse synnintekijä saaliineen pakoon, eikä hurskaan kärsivällinen odotus jää täyttymättä.

Kukaan Ei Voi Kätkeytyä

14. Herra antaa tilaisuuden hyviin tekoihin, ja jokainen saa palkan tekojensa mukaan.
15. Hän kovetti faraon, niin ettei tämä tuntenut häntä, jotta hänen voimansa tulisi tunnetuksi kaikkialla taivaan alla.
16. Koko luomakunta näkee, kuinka laupias hän on. Hän antoi valonsa ja pimeytensä Aadamille.
17. Älä sano: ”Minä olen Herralta piilossa, kuka taivaan korkeudessa minua muistaa? Ihmispaljouden keskellä minua ei tunneta – mikä olen minä mittaamattomassa luomakunnassa?
18. Taivas horjuu, horjuvat taivasten taivaat, syvyyksien vedet ja maa, kun hän tarkastelee niitä.

    Hänen tahdostaan kaikkeus syntyi ja on yhä olemassa.
19. Vuoret ja maan perustukset järkkyvät, kun hän luo katseensa niihin.
20. Mutta kuka sellaista osaa ajatella, kuka pystyy pohtimaan hänen teitään?
21. Ei ihminen myrskytuultakaan näe. Suurin osa Herran teoista on salattuja.
22. Kuka osaisi kertoa hänen vanhurskaista teoistaan? Kuka jaksaa odottaa? Tilinteko on kaukana,

    kaikki tutkitaan vasta lopussa.
23. Näin ajattelee ymmärtämätön, näin tyhmästi ajattelee järjetön, harhautunut ihminen.

Luomakunta Todistaa Herran Viisaudesta

24. Kuule minua, poikani, ota opetukseni vastaan ja paina mieleesi, mitä puhun.
25. Oppi, jonka minulta saat, on punnittua puhetta, minä jaan tietoa tarkoin harkiten.
26. Alussa, kaiken luodessaan Herra antoi kullekin luodulleen oman tehtävänsä.
27. Hän järjesti kaikkien tehtävät ikuisiksi ajoiksi ja jakoi piirit, joissa toimia ajasta aikaan. Nuo luodut eivät näe nälkää eivätkä väsy eivätkä koskaan jätä tehtäviään.
28. Yksikään ei kulkeudu toisen tielle, eivätkä ne ikinä uhmaa hänen sanaansa.
29. Sitten Herra käänsi katseensa maahan ja täytti sen hyvyyksillään,
30. peitti sen kaikenlaisilla elävillä olennoilla. Maahan ne aikanaan palaavat.

Luku 17

1. Herra loi ihmisen maasta ja pani hänet jälleen palaamaan siihen.
2. Hän sääti ihmiselle päivien ja vuosien määrän ja antoi vallan hallita kaikkea, mikä maan päällä elää.

3. Hän varusti ihmiset jumalallisella voimallaan ja teki heidät omaksi kuvakseen.

4. Kaiken, mikä elää, hän pani pelkäämään heitä, jotta he hallitsisivat villieläimiä ja lintuja.

5. He saivat käyttöönsä viisi Herran kykyä; kuudentena hän lahjoitti heille ymmärryksen ja seitsemäntenä ajattelun, jolla tulkita noita kykyjä.

6. Hän antoi heille harkintakyvyn, kielen, silmät ja korvat ja sydämen ajattelemista varten.

7. Hän täytti heidät tiedolla ja ymmärryksellä ja opetti, mikä on hyvää, mikä pahaa.

8. He saivat sydämeensä Herran pelon, jotta oppisivat hänen tekojensa suuruuden.

   Ajasta aikaan hänen ihmetekonsa ovat heidän ilonaan.

9. Siksi he kuuluttavat hänen tekojensa suuruutta

10. ja ylistävät hänen pyhää nimeään.

11. Herra antoi heidän käyttöönsä tiedon ja lahjoitti lain, joka antaa elämän

    ja muistuttaa ihmisiä heidän kuolevaisuudestaan.

12. Hän solmi heidän kanssaan ikuisen liiton ja opetti heille käskynsä.

13. Omin silmin he näkivät hänen suuren kirkkautensa, omin korvin kuulivat hänen mahtavan äänensä.

14. Hän sanoi heille: ”Kavahtakaa kaikkea vääryyttä”, ja määräsi, miten on elettävä lähimmäisen kanssa.

15. Herra näkee heidät, mitä teitä he kulkevatkin, he eivät pääse hänen katsettaan pakoon.

16. Nuoresta pitäen he ovat hakeutuneet pahoille teille, ei heistä ole muuttamaan kivisydäntään eläväksi sydämeksi.

17. Koko maanpiirin kansoja jakaessaan

    hän asetti kullekin kansalle valtiaan, mutta Israel on Herran oma.

18. Se on hänen esikoisensa, ja siksi hän hoivaa sitä, ei hylkää vaan jakaa sille rakkautensa valoa.

19. Mitä tekevätkin, hän näkee sen kuin päivänpaisteessa, herkeämättä hän tarkkailee heidän vaellustaan.

20. Heidän väärät tekonsa eivät jää salaan, kaikki heidän syntinsä ovat hänen tiedossaan.

21. Mutta Herra on hyvä ja tuntee kaikki luomansa. Ei hän jätä heitä, ei hylkää vaan säästää.

22. Almunanto on hänelle kallis kuin sinettisormus, armeliaisuutta hän arvostaa kuin silmäteräänsä;

    hän antaa pojilleen ja tyttärilleen tilaisuuden katumukseen.

23. Aikanaan hän nousee tuomitsemaan ja maksaa kullekin tämän tekojen mukaan.

24. Mutta se, joka katuu, saa palata hänen luokseen, hän rohkaisee niitä, joiden toivo hiipuu.

Kutsu Katumukseen

25. Käänny Herran puoleen, jätä syntinen elämä, rukoile häntä ja pyri eroon synneistäsi.

26. Palaa Korkeimman luo, käännä selkäsi vääryydelle.

    Hän johdattaa sinut pimeydestä pelastuksen valoon.

    Vihaa sydämesi pohjasta sitä, mitä Herra kammoksuu.

27. Kuka ylistää Korkeinta tuonelassa? Eläviltä hän saa kiitoksensa.

28. Ei kuollut kiitä, ei mikään eloton, Herraa ylistävät ne, jotka ovat elossa ja voimissaan.

29. Kuinka suuri onkaan Herran laupeus, kuinka anteliaasti hän armahtaa ne, jotka palaavat hänen luokseen!

30. Samaan ei ihminen yllä, koska hän on kuolevainen.

31. Mikään ei loista aurinkoa kirkkaammin, mutta sekin pimentyy, ja ihminen, joka on lihaa ja verta, hautoo pahoja ajatuksia.

32. Herra valvoo taivaan korkeuksien joukkoja, mutta ihmisten suku on tomua ja tuhkaa.

Herra On Suuri Ja Armollinen

Luku 18

1. Hän, joka elää ikuisesti, on luonut kaiken mitä on.

2. Herra yksin on vanhurskas, ei kukaan muu.

   Ei ole muuta jumalaa kuin hän.

3. Hän ohjaa maailmaa kädellään, ja kaikki tapahtuu hänen tahtonsa mukaan. Hän hallitsee kaikkea mahdillaan ja erottaa pyhän epäpyhästä.

4. Kukaan ei ole saanut kykyä selvittää hänen teitään – kuka pystyisikään tutkimaan hänen suuria tekojaan?

5. Kuka voisi mitata hänen valtavaa voimaansa, kuka kertoa, kuinka rajattomasti hän armahtaa?

6. Mitään ei voi ottaa pois eikä lisätä, Herran ihmeteoista ei voi päästä perille.

7. Kun ihminen saa selvityksensä päätökseen, hän on päässyt vasta alkuun, ja työnsä lopettaessaan hän on hämmentynyt.

8. Mikä on ihminen? Mihin hänestä on? Mitä painaa hänen hyvyytensä tai pahuutensa?

9. Sadan vuoden ikää pidetään pitkänä ikänä

   mutta kuolonunen pituus jää kaikilta määrittämättä.

10. Kuin hiekanjyvä, kuin vesipisara meressä ovat vuotemme vähäiset yhden ikuisuuden päivän rinnalla.

11. Siksi Herra on kärsivällinen ja vuodattaa hyvyyttään ihmisille.

12. Hän näkee ja tietää, kuinka kova heidän loppunsa on, ja on siksi avokätinen laupeudessaan.

13. Ihmisen myötätunto ulottuu lähimmäiseen, mutta Herran laupeus kaikkeen mikä elää. Hän nuhtelee, kasvattaa ja opettaa, paimenen lailla hän johtaa laumansa kotiin.

14. Hän armahtaa niitä, jotka ottavat kasvatuksen vastaan ja auliisti noudattavat hänen käskyjään.

Anna Almusi Ystävällisesti

15. Poikani, älä moiti sitä jota autat äläkä pilaa antiasi kovilla sanoilla.

16. Eikö kaste lievitä aavikkotuulen kuumuutta? Samoin voivat sanasi olla almua mieluisemmat.

17. Toden totta: sana on arvokkaampi kuin kalliskin lahja. Armelias ihminen auttaa molemmin tavoin.

18. Typerys sättii säälimättä, pahansuovan lahja saa silmät kyyneliin.

Varovaisuus On Viisautta

19. Hanki tietämystä ennen kuin nouset puhumaan, hoida itseäsi jo ennen kuin sairastut.

20. Tutki itseäsi ennen kuin joudut tuomiolle, niin saat tilinteon hetkellä anteeksiannon.

21. Nöyrry jo ennen kuin sairaus iskee, kadu heti kun teet syntiä.

22. Täytä ajallaan uhrilupauksesi, älä anna minkään estää, älä lykkää sen täyttämistä kuolinpäivääsi saakka.

23. Mutta ennen kuin lupaat, mieti mitä lupaat, ettet koettelisi Herran kärsivällisyyttä.

24. Muista vihaa, joka iskee päiviesi lopussa, tuomion hetkeä, kun hän kääntää katseensa pois.

25. Kun elät vauraasti, muista nälänhädän aikaa, kun olet varoissasi, muista köyhyyttä ja puutetta.

26. Ajat muuttuvat jo aamun ja illan välillä. Kun Herra niin sallii, kaikki käy nopeasti.

27. Viisas ihminen on kaikessa varovainen. Kun synti vallitsee, hän välttää tekemästä väärin.

28. Kaikki viisaat ihmiset tuntevat viisauden ja ylistävät niitä, jotka ovat sen tavoittaneet.

29. Viisaasti puhuvat ovat itse olleet opissa, sateena lankeavat heidän sattuvat mietteensä.

    Parempi turvautua Herraan, ainoastaan häneen, kuin liittää kuollut sydämensä kuolleeseen.

Itsehillintä

30. Älä kulje mielihalujesi perässä, pidä kurissa houkutukset.
31. Jos annat periksi sille, mitä himoitset, annat vihamiehillesi naurun aiheen.
32. Älä ylen määrin hae iloasi nautinnoista – niistä joutuu maksamaan kalliin hinnan.
33. Älä köyhdytä itseäsi juhlimalla velkarahalla, kun kukkarosi on tyhjää täynnä.

    Siinä virität itse itsellesi ansan.

Luku 19

1. Juoppo työmies ei rikastu, pikkusummien vähättely vie ajan mittaan tuhoon.
2. Viini ja naiset eksyttävät järkevänkin miehen, porttojen luona käyvä ei vaaroista piittaa.
3. Hänen osansa on mädäntyä matojen ruokana; uhkarohkeus vie perikatoon.

Miten Kuulemaansa Tulee Suhtautua

4. Ajattelematon luottaa herkästi toiseen, synnintekijä vahingoittaa itseään.
5. Joka iloitsee vääryydestä, hankkii itselleen tuomion,

   joka viettelyksiä vastustaa, kruunaa menestyksensä.
6. Joka hillitsee kielensä, välttyy riidoilta,

   joka karttaa juoruilua, säästyy pahoilta seurauksilta.
7. Älä koskaan kerro kuulemaasi eteenpäin – siinä et menetä mitään.
8. Pysy vaiti, oli kyseessä ystävä tai vihamies, älä paljasta mitään, ellet vaikenemalla riko lakia.
9. Se, joka puheesi kuulee, on vastedes varuillaan, ja aikanaan saat hänestä vihamiehen.
10. Kun kuulet juorun, vaikene kuin hauta. Ole huoleti, et sinä siihen pakahdu.
11. Typerys on juorusta tuskissaan kuin lasta synnyttävä nainen.
12. Kuin reidessä törröttävä nuoli on juoru tyhmän sisuksissa.
13. Tutki ystävääsi – ehkä hän ei olekaan tehnyt mitään, ja jos on tehnyt, jättäköön vastedes tekemättä.
14. Tutki lähimmäistäsi – ehkä hän ei olekaan puhunut mitään, ja jos on puhunut, olkoon vastedes puhumatta.
15. Tutki ystävääsi – toisten puheet ovat usein pelkkää panettelua, eikä sinun pidä uskoa kaikkea minkä kuulet.
16. Moni loukkaa toista pahaa tarkoittamatta. Kukapa ei olisi tehnyt syntiä kielellään!
17. Tutki lähimmäistäsi, älä oikopäätä uhoa kostavasi – anna Korkeimman laille sille kuuluva sija.

Näennäinen Ja Todellinen Viisaus

18. Herran pelko avaa tien hänen luokseen, Herran rakkaus saavutetaan viisaudella.
19. Herran käskyjen tunteminen kasvattaa oikeaan elämään, ne, jotka noudattavat hänen tahtoaan, korjaavat hedelmää kuolemattomuuden puusta.
20. Herran pelossa on kaikki viisaus, kaikkeen viisauteen kuuluu lain noudattaminen

    ja tieto Herran kaikkivaltiudesta.
21. Jos orja kieltäytyy tottelemasta isäntäänsä mutta sitten totteleekin, ei hänen elättäjänsä lepy.
22. Pahuuden taitaminen ei ole viisautta eikä synnintekijöiden neuvo ole ymmärrystä.
23. On älykkyyttä, joka vain inhottaa, ja on houkkia, joilta puuttuu vähinkin viisaus.
24. Yksinkertainen ihminen, joka pelkää Herraa, on parempi kuin älykäs lainrikkoja.
25. On terävää älyä, joka vie vääryyteen, ja on niitä, jotka tekeytyvät ystävällisiksi saadakseen aikaan mieleisensä tuomion,

    ja on viisaita, jotka oikeudessa toimivat oikein.
26. Pahansuopa ihminen on kantavinaan huolten taakkaa, mutta sisimmältään hän on vilppiä täynnä.
27. Hän luo katseensa maahan ja teeskentelee kuuroa, ja ellet ole valppaana, hän yllättää sinut.
28. Vain voiman puute estää häntä synninteosta, tilaisuuden tullen hän on heti tekemässä pahaa.
29. Ulkonäöstään ihminen tunnetaan, viisas ihminen käytöksestään.
30. Vaatetus, nauru ja askel paljastavat, millainen ihminen on.

Viisas Menettelee Oikein, Tyhmä Väärin

Luku 20

1. Toisen nuhtelu ei aina osu oikeaan aikaan; vaitiolo on monesti viisautta.
2. Parempi avoimesti nuhdella kuin kantaa kaunaa,
3. ja teon tunnustaminen säästää häpeältä.
4. Kuin eunukki, joka haluaa viedä tytön neitsyyden, on se, joka haluaa väkivalloin ohjata oikeutta.
5. Moni on viisaan maineessa, koska py-

syy vaiti, moni on vihattu suulautensa tähden.

6. Moni on vaiti, koska ei tiedä mitä vastata, moni on vaiti, koska tietää milloin puhua.

7. Viisas pysyy vaiti oikeaan hetkeen saakka, tyhmä rehentelijä ei odota oikeaa hetkeä.

8. Suulasta ihmistä inhotaan, isottelija on kaikkien vihaama.

   Kuinka kaunista onkaan, kun nuhteita saanut katuu! Kun niin teet, kartat tekemästä syntiä ehdoin tahdoin.

9. Onnettomuus on toisinaan menestyksen alku, onnenpotku saattaa olla vahingoksi.

10. Lahjasta ei aina ole sinulle hyötyä, toisinaan taas hyödyt kaksin verroin.

11. Toiset kompastuvat korskeuteensa, toiset nousevat köyhistä oloista korkealle.

12. Moni ostaa paljon halvalla mutta maksaa myöhemmin seitsenkertaisesti.

13. Viisas voittaa ystäviä vähin keinoin, tyhmyrin liehakointi valuu hukkaan.

14. Houkan lahja ei sinua hyödytä,

    ei lahja, jonka pahansuopa nuristen antaa,

    sillä hänen silmissään sen arvo on moninkertainen.

15. Hän antaa vähän ja arvostelee paljon, on yhtenään äänessä kuin kuninkaan airut. Tänään hän lainaa, huomenna vaatii takaisin – tuollainen ihminen on sietämätön!

16. Tyhmyri sanoo: ”Ei ole minulla ystävää, kukaan ei minua hyvistä teoistani kiitä. Ne, jotka syövät leipääni, puhuvat minusta pahaa.”

17. Miten usein hänelle nauretaankaan!

    Hän ei ymmärrä sitä, mitä hänellä on, ei liioin sitä, mitä hänellä ei ole.

18. Parempi kompastua polulla kuin puheessaan; omiin sanoihinsa paha ihminen äkkiä kaatuu.

19. Moukka on kuin tilanteeseen sopimaton kasku, jota kertovat kasvatusta vaille jääneet.

20. Tyhmää ei kiitellä sananlaskusta, sillä hän sanoo sen väärään aikaan.

21. Moni varjeltuu synneiltä köyhyytensä vuoksi ja käy levolle ilman tunnontuskia.

22. Moni menettää sielunsa väärän häpeän tähden, kadottaa elämänsä houkkia myötäillessään.

23. Häpeän pelossa moni vakuuttaa ja lupailee ja tekee ystävästään syyttä vihamiehen.

24. Valheet ovat ihmiselle häpeätahra, mutta kasvatusta vaille jääneet kertovat niitä.

25. Varaskin on parempi kuin piintynyt valehtelija, mutta kumpikin kulkee tuhoaan kohti.

26. Oma luonteenlaatu vie valehtelijalta kunnian, ja häpeä seuraa häntä jatkuvasti.

27. Viisas puhuja menee elämässä eteenpäin, järkevä ihminen voittaa mahtimiesten suosion.

28. Joka muokkaa maataan, lisää satoaan, joka miellyttää mahtavia, saa rikkomuksensa anteeksi.

29. Kestitys ja lahjat sokaisevat viisaatkin, kuonokopan lailla ne estävät purevat puheet.

30. Peitetty viisaus ja kätketty aarre – mitä hyötyä on kummastakaan?

31. Joka tyhmyytensä peittää, on parempi kuin se, joka peittää viisautensa.

Joka periksi antamatta etsii Herraa, on parempi kuin isännätön elämänsä ajomies.

Synti Ja Sen Seuraukset

Luku 21

1. Poikani, oletko tehnyt syntiä? Älä enää tee, ja menneitäkin pyydä anteeksi.

2. Pakene syntiä kuin käärmettä: jos lähestyt sitä, se puree sinua. Sillä on hampaat kuin leijonalla, niillä se ottaa ihmisen hengiltä.

3. Lainrikkomus on kuin kaksiteräinen miekka, jonka iskemään haavaan ei ole lääkettä.

4. Mielivalta ja korskeus tuhoavat rikkaudet, ylvästelijän talo revitään perustuksiltaan.

5. Kun köyhä rukoilee, Herra kuulee ja hankkii viipymättä hänelle oikeutta.

6. Joka moitetta väheksyy, seuraa syntisen teitä, Herraa pelkäävä kääntyy niiltä pois.

7. Mestaripuhuja on laajalti tunnettu, mutta järkimies huomaa puheen lipsahdukset.

8. Joka rakentaa talonsa lainarahalla, kokoaa kiviä hautakumpuunsa.

9. Kuin tappuratukko on jumalattomien joukko, tulen liekeissä he kohtaavat loppunsa.

10. Syntisten tie on tasainen ja kivetön, mutta sen päässä on tuonelan rotko.

11. Joka seuraa lakia, hallitsee mieltään, Herran pelko johdattaa viisauteen.

12. Lahjatonta ihmistä ei voi kasvattaa, mutta lahjakkuuskin voi tuottaa katkeruutta.

13. Viisaan tietämys virtaa kuin tulvavesi, hänen neuvonsa ovat ehtymätön lähde.

14. Tyhmän mieli on kuin rikkinäinen ruukku: mitään tietoa se ei pidä sisällään.

15. Kun viisas kuulee viisaita sanoja, hän arvostaa niitä ja antaa niihin oman lisänsä. Pinnallinen ihminen ei niistä piittaa vaan kääntää selkänsä kuulemalleen.

16. Tyhmän pohdiskelut käyvät taakaksi, viisasta kuuntelee mielikseen.

17. Kansankokouksessa kysytään viisaan kantaa, hänen sanansa pannaan tarkoin merkille.

18. Viisaus on tyhmälle kuin rikki revitty talo, viisauden tuntemus vain irrallisia sanoja.

19. Kasvatus on tyhmyrille kuin jalkaraudat, kuin kahle oikeassa kädessä.

20. Tyhmä hohottaa suureen ääneen, järkevä ihminen vain myhäilee.

21. Kuin kultakoru on viisaalle kasvatus, kuin rengas oikean käden ranteessa.

22. Tyhmä tölmää oikopäätä sisälle taloon, tavat tunteva odottaa kohteliaasti ulkona.
23. Tomppeli kurkistelee ovelta sisään, hyvin kasvatettu ihminen odottelee ulkosalla.
24. Ovella kuuntelu on sivistymätöntä, viisas kauhistuu niin huonoa käytöstä.
25. Monet lörpöttelevät ja juoruilevat, ajatteleva ihminen punnitsee sanansa.
26. Kieli kuljettaa tyhmän mieltä, viisaan kieli käy mielen mukaan.
27. Kun jumalaton kiroaa Saatanaa, hän kiroaa omaa itseään.
28. Joka levittää juoruja, tahraa itsensä ja saa naapurit vihamiehikseen.

Laiskuus Ja Kasvatuksen Puute

Luku 22

1. Laiskuri on kuin ulosteen tahraama kivi, ilkkuen kaikki viheltävät hänen häpeälleen.
2. Laiskuri on kuin sontakokkare: joka sellaiseen koskee, ravistaa kättään.
3. Huonotapainen poika on isälleen häpeäksi, huonotapainen tytär on silkka onnettomuus.
4. Järkevä tytär saa mieleisensä miehen, häpeämätön tytär tuottaa isälleen murhetta.
5. Röyhkeä tytär häpäisee isänsä ja miehensä, ja kumpikin halveksii häntä.
6. Kuin hilpeää musiikkia hautajaisissa on neuvo, joka annetaan väärään aikaan, mutta vitsa ja kasvatus ovat aina viisautta.
7. Kun lapset kasvatetaan hyvätapaisiksi, ei kukaan muista vanhempien alhaista syntyperää.
8. Huonosti kasvatetut, piittaamattomat lapset tahraavat jalosukuisenkin perheen maineen.
9. Joka tyhmää opettaa, liimaa ruukunsirpaleita, herättelee nukkuvaa syvästä unesta.
10. Joka tyhmälle puhuu, puhuu torkkuvalle; kun hän lopettaa, tyhmä kysyy: ”Mitä?”
11. Itke kuollutta
    – häneltä on kadonnut valo.

    Itke tyhmää
    – häneltä on kadonnut järki.

    Kuollutta itke kevyemmin,
    sillä hän on päässyt lepoon.

    Tyhmän elämä on pahempaa kuin kuolema.
12. Kuollutta surraan seitsemän päivää, tyhmää ja jumalatonta koko hänen elämänsä ajan.
13. Houkkaan älä haaskaa sanojasi, älä vieraile typeryksen luona.

    Hän pilaa kaiken huomaamatta itse mitään.

    Varo häntä, jotta välttyisit mielipahalta
    etkä tahraantuisi hänen törmäillessään.
    Vältä häntä, jotta saisit olla rauhassa
    etkä joutuisi sietämään hänen toilauksiaan.

14. Mikä on lyijyäkin raskaampaa? Mikä on sen nimi? Tyhmyys.
15. Hiekkakori, suolakori ja rautamöhkäle ovat kevyempi taakka kuin typerä ihminen.
16. Rakennus, jota puukehikko tukee, ei maanjäristyksessä sorru, eikä ihminen, jota viisas harkinta vahvistaa, järky päätöksessään, kun on ratkaisun aika.
17. Ihminen, jolla on ymmärrys ja harkinta tukenaan, on kuin korkokuva hiotussa kiviseinässä.
18. Pikkukivet, jotka ovat kukkulan laella, eivät kestä myrskyssä paikallaan, eikä ihminen, joka tyhmyyttään on arka, kestä mitään, mikä herättää pelkoa.

Ystävyyden Vaatimukset

19. Jos satutat toista silmään, se vuotaa vettä, jos satutat sydämeen, se tuntee tuskaa.
20. Jos heität kivellä lintuja, pelotat ne pois, jos solvaat ystävääsi, teet ystävyydestä lopun.
21. Vaikka olisit miekka kädessä noussut ystävääsi vastaan, älä menetä toivoasi: paluutie on auki.
22. Vaikka olisit puhunut ystävällesi kovin sanoin, älä pelkää: vielä voitte päästä sopuun. Mutta toisen solvaaminen ja kopea käytös, salaisuuden paljastaminen ja isku selkään karkottavat joka ainoan ystävän.
23. Voita lähimmäisesi luottamus, kun hän on köyhä – kun hän menestyy, menestyt sinäkin. Kun ajat ovat kovat, pysy hänen rinnallaan – kun hän vaurastuu, vaurastut sinäkin.

    Ketään ei tule halveksia ulkoisen olemuksen perusteella, eikä rikasta pidä ihailla, jos hänellä ei ole järkeä.
24. Uuni savuttaa, ennen kuin tuli syttyy, veritekoa edeltävät loukkaukset.
25. En häpeä suojella ystävääni enkä ikinä välttele häntä.
26. Jos hänen takiaan joudun ahdinkoon, kaikki, jotka siitä kuulevat, varovat häntä.

Ohjausta Kaipaavan Rukous

27. Kuka asettaisi suulleni vartijan, huulilleni taidokkaan, varman sinetin, etten puheessani hairahtuisi, ettei kieleni veisi minua tuhoon?

Luku 23

1. Herra, minun isäni, elämäni valtias! Älä jätä minua huulteni halujen varaan, älä anna minun hairahtua niiden takia.
2. Kunpa joku vartioisi ajatuksiani vitsa kädessä ja tiukasti ohjaisi mieltäni vii-

sauteen! Silloin suuni saisi tietää, koska erehtyy, eikä aina olisi valmiina synnintekoon.

3. Muutoin erehdyn entistä useammin ja syntieni määrä kasvaa kasvamistaan, kunnes muserrun vastustajieni nähden ja tuotan iloa vihollisilleni,

joiden on turha odottaa laupeuttasi.

4. Herra, minun isäni, elämäni Jumala! Pidä julkeus poissa katseestani

5. ja himot loitolla minusta.

6. Älä anna minun langeta mässäilyyn ja irstailuun, älä jätä minua hillittömien mielitekojeni valtaan!

Vannomisesta

7. Kuulkaa, poikani, mitä opetan suun hallinnasta; joka noudattaa sanojani, välttää ansat.
8. Omat huulet vievät syntisen satimeen, omiin puheisiinsa ylimielinen pilkkaaja kompastuu.
9. Älä totuta suutasi vannomiseen, älä tavan takaa lausu Pyhän nimeä.
10. Niin kuin orja, jota pitkään kuulustellaan, ei selviä mustelmitta, niin ei sekään, joka yhtenään vannoo Herran nimeen, pysy puhtaana synnistä.
11. Joka vannoo usein, tekee syntiä usein, ja vitsaus vitsauksen jälkeen lyö hänen kotiaan. Jos hän vannoo kevytmielisesti, hän saa synnistään rangaistuksen, jos hän vannoo mutta lyö laimin valansa, hän tekee syntiä kaksin verroin, ja jos hän turhaan vannoo valan, hän ei vältä tuomiota vaan onnettomuudet koettelevat hänen kotiaan.
12. On sanoja, jotka ovat kuin kuolema – älköön niitä lausuttako Jaakobin suvun mailla! Hurskas ihminen karttaa niitä eikä heittäydy syntien valtaan.
13. Älä totuta suutasi karkeuksiin, sillä siivoton puhe on synnillistä.
14. Muista isääsi ja äitiäsi, kun istut mahtimiesten kokouksessa, ettet unohtaisi, kuka olet, ja käytökselläsi tekisi itsestäsi narria, niin että toivoisit, ettet olisi syntynytkään, ja kiroaisit päivän, jona synnyit.
15. Ihminen, joka on tottunut loukkaamaan toisia, ei enää ikinä ole kasvatettavissa.

Siveettömyyden Seuraukset

16. Suuria syntisiä on kahta lajia, kolmas vetää ylleen Herran vihan. Polttava himo on kuin palava tuli – se sammuu vasta kun on kuluttanut itsensä tyhjiin.

Huorintekijä ei lihansa himossa lakkaa, ennen kuin tuli on palanut loppuun.

17. Huorintekijälle on kaikki leipä makeaa

– ei hän herkeä ennen kuin kuolee.

18. Mies, joka hylkää aviovuoteensa, ajattelee: ”Kuka minut näkee? Pimeys verhoaa minut, olen muurien kätköissä eikä kukaan näe minua – mitä pelkäisin? Korkein ei minun syntejäni muista.”

19. Hän pelkää vain ihmisten silmiä eikä ymmärrä, että Herran silmät ovat kirkkaat kuin kymmenentuhatta aurinkoa. Ne valvovat ihmisten kaikkia teitä ja näkevät salaisiinkin loukkoihin.

20. Herra tunsi kaiken jo ennen luomistyötään, hän tietää kaiken, mitä luomakunnassa tapahtuu.

21. Tuollainen mies saa rangaistuksensa kaupungin kaduilla, hänet otetaan kiinni, kun hän sitä vähiten odottaa.

22. Samoin käy naisen, joka pettää miestään ja hankkii perilliseksi toisen miehen lapsen.

23. Ensinnäkin hän loukkaa Korkeimman lakia, toiseksi rikkoo miestään vastaan ja kolmanneksi haureudellaan rikkoo avioliiton ja hankkii lapsen vieraan miehen kanssa.

24. Hänet viedään kansankokouksen eteen, ja lapsetkin saavat rangaistuksen.

25. Hänen lapsensa jäävät juurettomiksi, hänen oksansa eivät kanna hedelmää.

26. Hän jättää jälkeensä muiston, joka on kuin kirous, hänen häpeäänsä ei voi pyyhkiä pois.

27. Hänen jälkeensä elävät saavat tietää, ettei mikään ole parempaa kuin Herran pelko, ihanampaa kuin Herran käskyjen totteleminen.

28. On suuri kunnia totella Jumalaa, ja kun hän ottaa sinut omakseen, elät pitkään.

Viisaus Puhuu Itsestään (24)

Viisauden Ylistys

Luku 24

1. Viisaus ylistää itseään, puhuu ylpeästi oman kansansa keskellä.

2. Korkeimman kokouksessa se avaa suunsa ja puhuu arvonsa tuntien hänen joukoilleen:

3. – Minä olen lähtöisin Korkeimman suusta, usvan lailla minä verhosin maan.

4. Korkeuksiin minä pystytin asuntoni, valtaistuimeni oli pilvipatsaassa.

5. Minä yksin kiersin ympäri taivaankaaren ja kuljin syvyyksien syvimmillä pohjilla.

6. Meren aallot ja kaiken maan, kaikki kansat ja kansakunnat minä otin hallintaani.

7. Niiden joukosta etsin pysyvää sijaa, kansaa, jonka maille asettuisin.

8. Silloin sain kaiken luojalta käskyn, hän, joka minut loi, antoi minulle rauhaisan sijan. Hän sanoi: ”Asetu Jaakobin heimon pariin, Israel olkoon sinun perintöosasi.”

9. Jo ennen aikojen alkua hän loi minut, enkä minä katoa aikojen mentyä.
10. Minä palvelin hänen edessään pyhäkköteltassa ja sain pysyvän sijan Siionista.
11. Rakkaasta kaupungistaan hän antoi rauhaisan asunnon, Jerusalemissa on minun valtani keskus.
12. Minä juurruin kunniakkaaseen kansaani, sain perintöosakseni Herran oman maan.
13. Minä kasvoin korkeaksi kuin Libanonin setri, kuin sypressi Hermonin vuorella.
14. Minä ylenin kuin En-Gedin palmu, kuin Jerikon ruusut tai tasangon vihanta oliivipuu, minä kasvoin korkeaksi kuin plataani.
15. Niin kuin kanelipuu, kuin piikkibalsamipensas, kuin paras mirha minä levitin tuoksuani, kuin galbaanihartsi, kuin onyksikotilo tai mastiksipihka, kuin savuava suitsuke pyhäkköteltassa.
16. Minä levitin oksani kuin pistaasipuu, ja ne oksat olivat ihanan kauniit.
17. Minä versoin kuin lehtevä viiniköynnös, ja kukkani tuottivat runsaasti ihanaa hedelmää.
18. Minä olen puhtaan rakkauden, Herran pelon, tiedon ja pyhän toivon äiti. Minä annan nämä ikuiset lahjani lapsilleni, kaikille, jotka Herra valitsee.
19. Tulkaa luokseni, te jotka kaipaatte minua, ja ravitkaa itsenne minun antimillani.
20. Jo ajatuskin minusta on hunajaa makeampi, ja omilleni maistun makeammalta kuin mesikakku.
21. Jotka minua syövät, lisäävät nälkäänsä, jotka minua juovat, janoavat yhä lisää.
22. Joka minua kuulee, ei joudu häpeään, joka minua seuraa, välttää synnit.

Viisaus Ja Laki

23. Kaikki tämä on sanottu Korkeimman Jumalan liiton kirjassa, laissa, jonka Mooses antoi meille, perinnöksi Jaakobin seurakunnille.
24. Ammentakaa väsymättä voimaa Herrasta, pitäkää hänestä kiinni, niin hän vahvistaa teitä. Herra, Kaikkivaltias, on ainoa Jumala, hän on meidän pelastajamme, ei kukaan muu.
25. Laki tulvii viisautta kuin Pison vettä, kuin Tigris kevään sadonkorjuun aikaan.
26. Se vuodattaa ymmärrystä kuin tulviva Eufrat, kuin Jordan elonleikkuun päivinä.
27. Se vyöryttää opetustaan kuin Niili* vesiään, kuin Gihon viininkorjuun koittaessa.
28. Ensimmäinen ihminen ei viisautta saavuttanut, ja yhtä vähän yltää siihen viimeinenkään,
29. sillä sen ajatukset ovat merta laajemmat, sen mietteet syvemmät kuin syvin meri.

Jeesus, Sirakin Poika, Viisauden Opettajana

30. Minä olen virran vähäinen haara, puutarhan kastelukanava.
31. Minä sanoin: ”Ryhdyn kastelemaan puutarhaani, annan taimilleni runsaasti juotavaa.” Mutta kanavani kasvoi virraksi, ja virrastani tuli meri.
32. Aamunkoiton lailla on opetukseni levittävä valoaan, minä ulotan sen loisteen kaukaisiinkin maihin.
33. Opetukseni virtaa eteenpäin kuin profeettojen sanat, minä jätän sen perinnöksi tuleville polville.
34. Huomatkaa tämä: en ole uurastanut vain itseäni varten vaan kaikkien niiden hyväksi, jotka haluavat oppia viisautta.

Viisaus Yhteisön Elämässä (25–51)

Elämän Ilonaiheita

Luku 25

1. Kolme on, joita minä rakastan ja jotka ovat kauniita Herran ja ihmisten silmissä: veljesten sopu, naapurien ystävyys ja vaimon ja miehen rikkumaton yhteiselo.
2. Kolmenlaiset ihmiset herättävät vihani ja ärsyttävät minua elämäntavoillaan: vaativa köyhä, valehteleva rikas ja ukko, joka tyhmyyttään pettää vaimoaan.
3. Jos et nuorena ole hankkinut mitään, mistä otat, kun vanhenet?
4. Kuinka sopiikaan harkinta harmaahapsille, viisas neuvojen anto vanhoille miehille!
5. Kuinka kaunista onkaan vanhusten viisaus, arvostettujen miesten pohdinta ja neuvokkuus!
6. Kokeneisuus on vanhusten kunniaseppele, Herran pelko heidän ylpeyden aiheensa.
7. Yhdeksän on, joita mielessäni kiitän onnellisiksi, kymmenennestä olen valmis kertomaan: se, joka saa iloita lapsistaan, se, joka elinaikanaan näkee vihamiestensä tuhon;
8. onnellinen se, joka elää ymmärtäväisen vaimon kanssa, se, joka ei hairahdu puheissaan, ja se, joka ei joudu palvelemaan alempaansa;
9. onnellinen se, joka on löytänyt ymmärryksen, ja se, joka saa puhua tarkkaavaisille kuulijoille;
10. kuinka suuri onkaan se, joka on löytänyt viisauden, ylivertainen se, joka pelkää Herraa!
11. Herran pelko on kaikkea ylempänä –

kehen verrata sitä, joka elää sen mukaan?

12. Herran pelosta alkaa rakkaus Herraan, uskosta alkaa yhteys häneen.

Kelvoton Vaimo Ja Hyvä Vaimo

13. Mikä haava tahansa, kunhan ei sydämen haava, mikä pahuus tahansa, kunhan ei naisen pahuus!

14. Mikä tahansa ahdinko, kunhan ei vihamiehen aiheuttama, mikä tahansa kosto, kunhan ei vihollisen kädestä!

15. Ei ole pahempaa myrkkyä kuin käärmeen myrkky eikä pahempaa vihaa kuin naisen viha.

16. Ennemmin asuisin leijonan tai lohikäärmeen kanssa kuin pahansisuisen naisen kanssa.

17. Pahuus muuttaa naisen ulkomuodon, tummentaa hänet kasvoiltaan synkeäksi karhuksi.

18. Hänen miehensä istuu aterialla ystävien seurassa mutta huokailee huomaamattaan katkerasti.

19. Pientä on kaikki pahuus pahan naisen rinnalla – kohdatkoon häntä synnintekijän kohtalo!

20. Niin kuin hiekkatöyräs vanhuksen jaloille on kielevä vaimo hiljaiselle miehelle.

21. Älä lankea naisen kauneuteen, älä halua naista hänen ulkonäkönsä tähden.

22. Vain kiukkua, julkeutta ja loputonta häpeää seuraa siitä, että nainen elättää miehensä.

23. Masentunut mieli, murheelliset kasvot, haavoitettu sydän – kaikki pahan vaimon syytä! Kädet uupuvat, polvet horjuvat, jos vaimo ei tee miestään onnelliseksi.

24. Naisesta synti sai alkunsa, ja hänen tähtensä me kaikki kuolemme.

25. Älä päästä vettä valloilleen äläkä häijyä vaimoa pieksämään kieltään.

26. Jos hän ei toimi mielesi mukaan, leikkaa hänet irti itsestäsi.

Luku 26

1. Onnellinen se mies, jolla on hyvä vaimo! Hän saa elinpäiviä kaksin verroin.

2. Kelpo vaimo tuottaa miehelleen iloa, ja mies on koko elämäänsä tyytyväinen.

3. Hyvä on sen osa, joka saa hyvän vaimon; se osa annetaan Herraa pelkäävälle,

4. ja hän iloitsee, on hän rikas tai köyhä, ilo loistaa aina hänen kasvoiltaan.

5. Kolme on, joita sydämessäni pelkään, neljäs saa minut kauhun valtaan: juoru, joka kiertää kaupungilla, väkijoukon kokoontuminen ja väärä syytös – kaikki kuolemaa pahempia asioita.

6. Suurin tuska ja murhe on mustasukkainen nainen, sanan ruoska, jolta ei välty kukaan.

7. Häijy vaimo on kuin hiertävä ies; joka häneen tarttuu, ottaa käteensä skorpionin.

8. Juopotteleva nainen on sietämätön näky: hän ei yritäkään peittää säädyttömyyttään.

9. Naisen irstaus käy ilmi hänen katseestaan: hän katsoo miestä julkein silmin.

10. Jos tyttäresi on omapäinen, vahdi häntä tarkasti – hän ottaa vapauksia heti kun silmä välttää.

11. Pidä varasi, jos hän katsoo miehiä häpeämättömästi, äläkä ihmettele, jos hän uhmaa sinua.

12. Niin kuin janoinen matkamies avaa suunsa ja latkii mitä tahansa tielleen osuvaa vettä, niin tuo tytär pysähtyy jokaiselle telttapaalulle ja avaa viinensä kaikille nuolille.

13. Vaimon viehkeys ilahduttaa aviomiestä, hänen viisautensa virkistää miehen ruumiin.

14. Vaitelias vaimo on Herran lahja, hyvän kasvatuksen arvo on mittaamaton.

15. Kaino vaimo on ihanuuksista ihanin, siveyden arvo ei ole punnittavissa.

16. Kuin nouseva aurinko Herran korkealla taivaalla, niin kaunis on hyvä vaimo siistissä kodissaan.

17. Kuin lamppu, joka loistaa pyhäkön lampunjalassa, ovat kauniit kasvot sopusuhtaisessa ruumiissa.

18. Kuin kultaiset pylväät hopeajalustalla ovat kauniit sääret varmojen nilkkojen varassa.

19. Poikani, kun nuoruutesi on kukkeimmillaan, varjele sen puhtautta äläkä haaskaa voimaasi vieraille.

20. Tutki koko tasanko ja valitse hyväkasvuinen osa, kylvä sinne siemenesi ja luota jaloon syntyperääsi.

21. Kun jälkeläisesi sitten kasvavat täyteen mittaan, he voivat nauttia syntyperänsä suomasta vapaudesta.

22. Maksullista naista pidetään syljen veroisena, aviovaimoa tornina, joka tietää piirittäjille kuolemaa.

23. Jumalaton nainen naitetaan lainrikkojalle, hurskas nainen sellaiselle, joka pelkää Herraa.

24. Häpeämätön nainen elää elämänsä häpeällisesti, säädyllinen nainen kainostelee jopa aviomiestään.

25. Kuritonta naista pidetään pelkkänä koirana, säädyllinen nainen pelkää Herraa.

26. Miestään kunnioittava vaimo näyttää kaikista viisaalta, miestään kopeasti nöyryyttävä tiedetään jumalattomaksi. Onnellinen se mies, jolla on hyvä vaimo! Hän saa elinpäiviä kaksin verroin.

27. Kailottava nainen on pelottava kuin sotatorvi; joka hänen kanssaan elää, elää sodan pauhinassa.

Kolme Murheellista Asiaa

28. Kaksi asiaa murehduttaa mieleni, kolmas saa vihani nousemaan: sotilaan kituminen köyhyydessä, viisaille osoitettu halveksunta ja oikeamielisen lähtö synnin teille – häntä varten on valmiina Herran miekka.

Puheestaan Ihminen Tunnetaan

29. Vaivoin selviää kauppamies rikkomuksitta, ei kaupustelija pysy puhtaana synnistä.

Luku 27

1. Voittoa tavoitellessaan on moni tehnyt syntiä, varojaan kartuttava sulkee rikkeiltä silmät.
2. Niin kuin kiila isketään kivien väliin, niin tunkee synti myynnin ja ostamisen väliin.
3. Joka ei vakaasti elä Herran pelossa, näkee äkkiä talonsa romahtavan.
4. Kun seulaa ravistetaan, roskat jäävät siihen, kun ihminen puhuu, roskapuhe erottuu.
5. Savenvalajan astiat panee koetteelle uuni, samoin koetellaan ihmistä hänen puheidensa mukaan.
6. Puu kantaa hedelmää hoidon mukaisesti, samoin puhe ihmisen ajatusten mukaan.
7. Älä kiittele ketään, ennen kuin olet kuunnellut häntä, sillä puheistaan ihminen punnitaan.
8. Jos tavoittelet sitä, mikä on oikein, tavoitat sen ja puet sen yllesi kuin juhlaviitan.
9. Linnut pesivät lajitoveriensa parissa, totuus asettuu totuutta rakastavien luo.
10. Leijona väijyy saalistaan, samoin synti väärintekijöitä.
11. Hurskaan puhe on aina viisasta, houkka muuttaa mieltään kuin kuu vaiheitaan.
12. Anna kitsaasti aikaasi ymmärtämättömille mutta järkevien luona viivy pitkään.
13. Tyhmien puhe herättää pahennusta, ja heidän naurunsa on syntisen kevytmielistä.
14. Paljon vannovat saavat kuulijan hiukset pystyyn, heidän riidellessään kuulija tukkii korvansa.
15. Röyhkeiden riita johtaa veritekoon, ja heidän solvauksiaan on tuskallista kuulla.

Salaisuuksien Säilyttäminen

16. Joka salaisuuksia paljastaa, rikkoo luottamuksen eikä enää saa läheistä ystävää.
17. Rakasta ystävääsi ja ole hänelle uskollinen, mutta jos olet kielinyt hänen salaisuuksistaan, älä enää pyri hänen seuraansa.
18. Niin kuin mies tuhoaa vihollisensa, niin olet tuhonnut lähimmäisesi ystävyyden,
19. niin kuin päästät kädestäsi linnun, niin olet laskenut ystäväsi menemään etkä saa häntä enää takaisin.
20. Älä tavoittele häntä, hän on jo kaukana, hän on karannut kuin gaselli pyydyksestä.
21. Haavan voi sitoa, solvauksen sovittaa, mutta salaisuuksien paljastajalla ei ole toivoa.

Petollisuudesta

22. Joka viekkaasti iskee silmää, aikoo pahaa; kaikki, jotka hänet tuntevat, karttavat häntä.
23. Seurassasi hän on mielin kielin ja ihastelee sanojasi, mutta jälkeenpäin hän muuttaa käytöstään, ja saat toiset vastaasi, kun hän vääristelee puheitasi.
24. Monia asioita minä vihaan, mutta eniten hänenlaisiaan; tuollaista ihmistä Herrakin vihaa.
25. Joka heittää kiven korkealle, saa sen päähänsä, salakavala isku haavoittaa iskijää.
26. Joka kuoppaa kaivaa, se itse siihen lankeaa, joka virittää ansalangan, takertuu itse siihen.
27. Joka tekee väärin, hautautuu tekonsa alle eikä edes ymmärrä, mistä se hänen päälleen tuli.
28. Röyhkeä saa osakseen solvauksia ja pilkkaa, rangaistus vaanii häntä kuin leijona.
29. Ansaan takertuu se, joka iloitsee hurskaan tuhosta, tuska kalvaa häntä ennen kuin hän kuolee.

Anna Anteeksi Lähimmäisellesi

30. Myös viha ja suuttumus ovat kauhistuttavia asioita, mutta synnintekijä ei niistä luovu.

Luku 28

1. Herra kostaa sille, joka toiselle kostaa, ja pitää hänen synneistään tarkkaa kirjaa.
2. Anna anteeksi, kun lähimmäisesi tekee väärin, niin itsekin, kun rukoilet, saat syntisi anteeksi.
3. Voiko sellainen ihminen, joka hautoo

vihaa, odottaa Herralta tervehtymistä?

4. Voiko ihminen, joka on armoton kaltaiselleen, rukoilla, että saisi syntinsä anteeksi?
5. Jos hän, kuolevainen ihminen, jatkaa vihanpitoa, kuka antaa anteeksi hänen syntinsä?
6. Ajattele loppuasi ja lakkaa kantamasta kaunaa, muista, että kuolet ja katoat, ja elä käskyjen mukaan.
7. Pidä mielessäsi käskyt äläkä vihaa lähimmäistäsi, muista liittoa, jonka Korkein solmi, ja katso toisen ihmisen virheitä ymmärtäväisesti.

Riitelemisestä

8. Vältä riitaa; siten selviät vähemmin synnein. Kiivasluonteinen ihminen lietsoo riitoja,
9. synnintekijä nostaa ystävät toisiaan vastaan ja kylvää erimielisyyttä tuttavusten välille.
10. Mitä kuivemmat puut, sitä kuumempi roihu, mitä sitkaampi viha, sen pahempi riita. Mitä mahtavampi ihminen, sitä mahtavampi viha, mitä rikkaampi, sen rajumpi vihassaan.
11. Kiivasluonteisten riita leimahtaa hetkessä liekkiin, riitapukarit tappelevat kohta verissä päin.
12. Jos puhallat kipinään, se syttyy, jos syljet siihen, se sammuu. Omalla suullasi sinä tuon kaiken teet.

Panettelusta

13. Kirottu se, joka juoruaa ja panettelee! Sellainen ihminen tuhoaa monet sopuisat suhteet.
14. Panettelijan kieli on syössyt monet sijoiltaan ja ajanut heidät pakosalle maasta toiseen. Se on hävittänyt vahvoja kaupunkeja ja kaatanut mahtimiesten taloja.
15. Panettelijan kieli on ajanut kelpo vaimoja kotoaan ja riistänyt heiltä heidän vaivannäkönsä tulokset.
16. Joka uskoo pahoja puheita, ei saa rauhaa eikä enää pysty elämään levollisesti.
17. Ruoska lyö ihon haavoille, mutta kielen sivallus murskaa luut.
18. Monet ovat kaatuneet miekan terään, mutta kieli on kaatanut vielä useampia.
19. Onnellinen se, joka on siltä varjeltunut, se, joka ei ole kohdannut sen lietsomaa vihaa, ei joutunut ponnistelemaan sen ikeen alla eikä olemaan kytkettynä sen kahleisiin,
20. sillä sen ies on rautainen ies ja sen kahleet ovat pronssikahleet.

21. Paha on kuolema, jonka se tuottaa, mutta tuonelakin on pahaa kieltä parempi.
22. Hurskaita paha kieli ei alista, he eivät sen liekeissä pala.
23. Kieli kaataa ne, jotka hylkäävät Herran; heitä se polttaa, eikä sen tuli sammu. Leijonan lailla se käy heidän kimppuunsa, leopardin lailla se raatelee heidät.
24. Puutarhasi sinä aitaat piikkipensailla, hopeasi ja kultasi panet visusti talteen.
25. Pane myös suullesi portti ja salpa, hanki sanojasi varten vaaka ja punnukset.
26. Varo kieltäsi, ettet puhu sivu suusi ja kompastu vaanivien silmien edessä.

Lainat, Almut Ja Takaukset

Luku 29

1. Joka harjoittaa laupeutta, lainaa lähimmäiselleen, joka ojentaa kätensä, pitää kunniassa käskyt.
2. Lainaa lähimmäisellesi, kun hän on puutteessa, ja maksa oma lainasi ajallaan.
3. Pidä sanasi ja osoita luotettavuutesi, niin saat itsekin aina, mitä tarvitset.
4. Moni pitää lainaa onnekkaana löytönä ja saattaa auttajansa vaikeuksiin.
5. Lainaa pyytävä suutelee toisen käsiä ja puhuu nöyrällä äänellä tämän rahoista, mutta takaisinmaksun aikaan hän vitkastelee, tarjoaa verukkeita ja valitteluja ja syyttää huonoja aikoja.
6. Jos hän maksaa, niin tuskin puolet summasta, ja sekin on iloinen yllätys. Ellei hän maksa, hän on huijannut toiselta rahat ja hankkinut turhaan vihamiehen. Vain kirouksia ja solvauksia saa lainan antaja maksuksi, kunnioituksen sijaan pelkkää häväistystä.
7. Moisen pahuuden tähden moni kääntää selkänsä – miksi ehdoin tahdoin tarjoutua huijattavaksi?
8. Köyhää kohtaan ole kuitenkin suopea, älä anna hänen odottaa almuasi.
9. Pidä huolta köyhästä, niin kuin laki käskee, älä käännytä apua tarvitsevaa tyhjin käsin pois.
10. Anna auliisti rahaa ystävällesi ja maanmiehellesi, älä hävitä rahojasi homehduttamalla niitä kiven alla.
11. Käytä varojasi Korkeimman käskyjen mukaan, siitä on sinulle enemmän hyötyä kuin kullasta.
12. Kokoa varastoja antamistasi almuista, se pelastaa sinut kaikesta pahasta.
13. Paremmin kuin luja kilpi tai vahva keihäs se antaa sinulle suojaa vihollisia vastaan.
14. Hyvä ihminen ryhtyy lähimmäisensä takaajaksi, hävytön ja häikäilemätön jättää hänet pulaan.
15. Älä unohda takaajasi hyvää tahtoa: hän on pannut itsensä alttiiksi puolestasi.
16. Syntinen tuhoaa takaajansa hyvinvoinnin,
17. kiittämätön pettää pelastajansa.

18. Takaaminen on tuhonnut monet menestyneet, viskonut heitä kuin meren aallokko. Se on pannut mahtimiehet muuttamaan maastaan, harhailemaan vieraiden kansojen seassa.
19. Synnintekijä sortuu, kun hän ryhtyy takuumieheksi, keinottelija päätyy oikeuden eteen.
20. Auta lähimmäistäsi varojesi mukaan mutta varo, ettet joudu itsekin ahdinkoon.

Elämän Perustarpeet

21. Elämän perustarpeet ovat vesi, ruoka ja vaatteet ja asunto, joka antaa suojan toisten katseilta.
22. Parempi elää vaatimattomasti oman katon alla kuin istua pitopöydässä vieraitten talossa.
23. Ole tyytyväinen, on sinulla vähän tai paljon, niin vältyt muukalaiseksi solvaamiselta.
24. Ei ole kunnon elämää kulkea talosta taloon: ulkopuolisena et uskalla suutasi avata.
25. Kun syötät ja juotat toisia, et kiitosta saa, päinvastoin saat kuulla loukkauksia:
26. ”Pane töpinäksi, muukalainen, kata pöytä ja tarjoa minulle, jos sinulla jotain on!”
27. ”Painu pois, muukalainen, kunnon ihmisten tieltä! Veljeni tuli käymään, ja tarvitsen tilaa.”
28. Raskasta on järkimiehen näitä kuulla: muukalaiseksi nimittelyä ja velkojan solvauksia.

Lasten Kasvatuksesta

Luku 30

1. Joka poikaansa rakastaa, piiskaa häntä usein; aikanaan poika tuottaa hänelle iloa.
2. Joka kasvattaa poikaansa, hyödyttää itseään ja voi tuttavilleen kehua häntä.
3. Joka opettaa poikaansa, saa vihamiehensä kateellisiksi ja voi ystävien kesken iloita hänestä.
4. Kun pojan isä on kuollut, hän ei tunnu kuolleen, sillä hän on jättänyt jälkeensä kaltaisensa.
5. Eläessään hän on iloiten katsellut poikaansa, eikä hän ole murheellinen kuollessaankaan.
6. Hän jättää pojan, joka kostaa vihamiehille ja korvaa hyvät teot ystäville.
7. Joka hemmottelee poikaansa, saa sitoa tämän haavoja ja joutuu säpsähtämään

pienintäkin huutoa.

8. Jos hevosta ei koulita, siitä tulee äksy, jos poikaa ei kuriteta, hänestä kasvaa uhmakas.

9. Lellittele lastasi, niin saat kauhistella häntä, hulluttele, niin joudut murehtimaan.

10. Älä naura hänen kanssaan, ettet kärsisi hänen kanssaan ja viimein kiristelisi hampaitasi.

11. Älä anna hänelle nuorena valtaa
äläkä sulje silmiäsi hänen hairahduksiltaan.

12. Notkista hänen niskansa, kun hän on vielä nuori,

anna hänelle keppiä, kun hän on vielä lapsi, ettei hän kovettuisi ja kapinoisi sinua vastaan

etkä joutuisi murehtimaan hänen tähtensä.

13. Kurita poikaasi, näe vaivaa hänen vuokseen, ettet joutuisi kärsimään hänen kunniattomuudestaan.

Terveys On Rikkautta Arvokkaampaa

14. Parempi olla köyhä mutta terve ja voimakas kuin rikas, jota sairaus kalvaa.

15. Vankka terveys voittaa arvossa kaiken kullan, vakaa mieli mittaamattomatkin rikkaudet.

16. Ei ole parempaa rikkautta kuin ruumiin terveys eikä suurempaa onnea kuin sydämen ilo.

17. Parempi on kuolema kuin katkera elämä, ikuinen lepo parempi kuin pitkällinen sairaus.

18. Herkku, jota ihminen ei pysty syömään, on kuin haudalle asetettu ruokauhri.

19. Mitä hyötyä on uhrista jumalankuvalle – eihän se maista eikä haista! Samoin on sen laita, jota Herra rankaisee.

20. Hän ahmii silmillään ja huokailee kuin eunukki, joka syleilee nuorta tyttöä.

Samoin tekee se, joka haluaa väkivalloin ohjata oikeutta.

Ilo Pidentää Ikää

21. Älä uppoudu murehtimaan asioita, älä kiusaa itseäsi huolia hautomalla.

22. Iloinen sydän pitää ihmisen hengissä, valoisa mieli lisää elinpäiviä.

23. Muista iloita, innosta itseäsi ja pidä murheet itsestäsi loitolla. Murehtimiseen on moni kuollut, eikä huolten kantamisesta ole hyötyä.

24. Kateus ja katkeruus vähentävät elinpäiviä, huolet vanhentavat ihmisen ennen aikojaan.

25. Iloinen ihminen aterioi hyvillä mielin ja pitää arvossa ruokiaan.

Rikkauden Vaarat

Luku 31

1. Kun rikkaus valvottaa, ruumis kuihtuu, kun on vauraudesta huoli, uni kaikkoaa.
2. Huoli valvottaa ja pitää unen loitolla, se vie unen kuin ankara sairaus.
3. Rikas raataa kerätäkseen varallisuutta, ja jos hän lepää, hän ahnehtii nautintoja.
4. Köyhä raataa varattomuutensa vuoksi, ja jos hän lepää, hänen puutteensa pahenee.
5. Joka rakastaa kultaa, ei selviä rikkomuksitta, joka rahaa tavoittelee, kulkee sen myötä harhaan.
6. Kulta on vienyt monet perikatoon, he ovat nähneet tuhonsa edessään.
7. Kulta on ansa rikkauden riivaamille, jokainen typerys takertuu siihen.
8. Onnellinen se rikas, joka havaitaan nuhteettomaksi ja joka ei eksy kullan houkutuksiin.
9. Kuka hän on? Häntä voimme ylistää onnelliseksi, sillä hän on todella tehnyt ihmeitä kansansa keskuudessa.
10. Kuka on onnistunut välttämään kullan kiusaukset? Sellainen ihminen voi olla ylpeä itsestään. Kuka on voinut poiketa tieltä mutta ei ole poikennut, kuka on voinut tehdä pahaa eikä ole tehnyt?
11. Joka niin elää, pysyy vauraana, ja kansa kiittää hänen runsaita almujaan.

Miten Pidoissa Tulee Käyttäytyä

12. Kun istut yltäkylläisessä pitopöydässä, älä avaa sen äärellä suutasi ja ihastele: ”Voi tätä runsautta!”
13. Muista, että paha silmä saa aikaan pahaa; onko mitään sitä pahempaa luotu? Jokaisen kasvoille se vuodattaa kyyneleitä.
14. Minne se katsoo, sinne älä ojenna kättäsi, älä tunge samalle ruokavadille kuin se.
15. Arvioi toverisi tarpeet omiesi mukaan, ja mitä teetkin, käyttäydy harkiten.
16. Syö kunnon ihmisen tavoin, mitä eteesi pannaan, älä ahmi, ettei sinua halveksittaisi.
17. Lopeta ensimmäisenä, siten osoitat tuntevasi tavat, älä syö ylen määrin, ettet herättäisi pahennusta,
18. ja kun istut monien seurassa, älä kurkottele ehtiäksesi toisten edelle.

19. Kuinka vähään tyytyykään hyvätapainen ihminen! Hän ei vuoteellaan ähise ja ähky.

20. Vatsaansa säästävä nukkuu levollisesti ja nousee aamulla täysissä voimissaan, mutta syömäriä kiusaavat vatsanväänteet, unettomuus ja oksetus.

21. Jos niin käy, että lankeat ylensyöntiin, mene ulos ja oksenna, ja olosi helpottuu.

22. Kuule minua, poikani, älä väheksy minua; aikanaan ymmärrät, mitä tarkoitin. Mitä teetkin, tee se taiten, siten vältät kaikki sairaudet.

23. Joka erottuu edukseen ruokapöydässä, saa kaikkien ihmisten kiitoksen, ja hänen hyvä käytöksensä muistetaan pitkään.

24. Joka käyttäytyy huonosti ruokapöydässä, joutuu koko kaupungin hampaisiin, ja hänen huono käytöksensä muistetaan tarkkaan.

25. Älä osoita miehuuttasi viinin juonnilla, sillä viini on koitunut monen turmioksi.

26. Ahjo koettelee vedessä karkaistun raudan, samoin viini riitapukarien mielen.

27. Viini on ihmiselle kuin elämä itse, jos hän juo sitä kohtuullisesti. Mitä on elämä sille, jolta puuttuu viini! Jo alun alkaen viini on luotu ihmisten iloksi.

28. Viini keventää mielen, se tuo sydämeen riemun, kunhan hetki on oikea ja juomaa sopivasti.

29. Mieli katkeroituu, jos viiniä juo liikaa ja vielä vihoissaan ja kiihdyksissään.

30. Viini kiihottaa juopottelijan tyhmyrin tekoihin, se vie voimat, ja hän kolhii itsensä verille.

31. Kun juot pidoissa viiniä, älä soimaa ystävääsi, älä halveksi häntä siksi, että hän on hilpeällä mielellä. Älä pilkkaa häntä, älä loukkaa äläkä ryhdy karhuamaan velkojasi.

Luku 32

1. Älä ylpisty, jos sinut valitaan pitojen valvojaksi. Ole toisten joukossa kuin yksi heistä, pidä heistä huolta ja käy aterialle vasta sitten.

2. Tee kaikki tarvittava, vasta sitten asetu aterialle. Kun näin teet, voit iloita toisten ilosta ja saat taitavasta työstäsi kunniaseppeleen.

3. Puhu, vanhus, sinulle se sopii. Tuo taiten esille viisauttasi, mutta laulua ja soittoa älä estä,

4. hillitse kielesi silloin kun on muuta kuunneltavaa. Miksi esiintyä viisaana, kun ei ole sellaisen aika?

5. Kuin rubiinisinetti kultakorussa on viinikesteillä muusikkojen soitto.

6. Kuin kultaan istutettu smaragdisinetti on laulun ääni viiniä nautittaessa.

7. Puhu, nuorukainen, jos tunnet tarvetta siihen, mutta toistamiseen puhu vasta jos vaaditaan.

8. Tiivistä sanottavasi, sano vähällä paljon niin kuin viisas, joka tietää myös vaieta.

9. Älä korosta itseäsi ylimysten kuullen äläkä ole suuna päänä, kun paikalla on vanhimpia.

10. Ukkosen edellä näkyy salama, nöyrän ihmisen merkki on hyvä käytös.

11. Nouse aterialta ajoissa, älä jää viimeisten joukkoon, riennä kotiisi äläkä jää huvittelemaan.

12. Pidä kotonasi hauskaa, tyydytä siellä halusi; älä tee syntiä puhumalla julkeasti.
13. Tästä kaikesta kiitä Luojaasi, joka juovuttaa sinut hyvyyksillään.

Viisas Noudattaa Herran Lakia

14. Joka pelkää Herraa, ottaa vastaan opetuksen, joka jo aamulla häntä etsii, pääsee hänen suosioonsa.
15. Joka tutkii lakia, saa siitä ravintonsa, mutta teeskentelijä kompastuu lakiin.
16. Jotka Herraa pelkäävät, oivaltavat, mikä on oikein, ja heidän oikeat tuomionsa sädehtivät valoa.
17. Syntinen ihminen kilpistää pois moitteet ja tulkitsee lakia tarpeensa mukaan.
18. Järkevä ihminen ei tee mitään harkitsematta, röyhkeä luopio ei piittaa mistään.
19. Asiaa puntaroimatta älä tee mitään, ettet joutuisi jälkeenpäin katumaan.
20. Älä kulje tiellä, joka on täynnä esteitä, ettet kivikossa loukkaisi itseäsi.
21. Älä luota tasaiseenkaan tiehen,
22. varo jopa omia lapsiasi.
23. Luota kuitenkin itseesi, mitä ikinä teet – sekin on käskyjen noudattamista.
24. Joka luottaa lakiin, noudattaa käskyjä, joka turvaa Herraan, ei joudu ahdinkoon.

Luku 33

1. Joka pelkää Herraa, on turvassa pahalta, kerta kerran jälkeen hän pelastuu koettelemuksista.
2. Viisas ihminen ei koskaan väheksy lakia, mutta teeskentelijä ajelehtii kuin laiva myrskyssä.
3. Järkevä ihminen uskoo Herran sanaan ja luottaa lakiin kuin urimilta ja tummimilta kysyisi.
4. Valmistele sanottavasi, niin sinua kuullaan, kokoa tietämyksesi ja vastaa sitten.
5. Houkan mieli on kuin rattaanpyörä, hänen ajatuksensa pyörivät kuin vaunun akseli.
6. Kärkeväkielinen ystävä on kuin kiimainen ori, joka hirnuu jokaisen ratsumiehen alla.

Jumala On Luonut Maailmaan Järjestyksen

7. Miksi toinen päivä on toista arvokkaampi, kun vuoden jokainen päivä saa valonsa auringosta?

8. Herra on viisaudessaan erotellut ne ja säätänyt erityiset juhlat ja juhla-ajat.

9. Jotkin niistä hän korotti ja pyhitti, toiset asetti arkipäiviksi vuoden kiertoon.

10. Kaikki ihmiset ovat maata, maan tomusta luotiin Aadam.

11. Herra on suuressa viisaudessaan erotellut heidät ja tehnyt heidän teistään erilaiset.

12. Jotkut heistä hän siunasi ja korotti, jotkut hän pyhitti ja otti lähelleen. Jotkut heistä hän kirosi ja alensi, ajoi pois asuinsijoiltaan.

13. Niin kuin ruukuntekijä pitää savea käsissään ja muovaa sitä miten tahtoo, niin ovat ihmiset Luojansa kädessä ja hän jakaa heille mitä oikeaksi katsoo.

14. Pahan vastapari on hyvä, kuoleman vastapari on elämä, ja siten hurskaan vastapari on syntinen.

15. Katso kaikkea, minkä Korkein on luonut: kaikki ovat kaksittain, toinen toisensa vastapari.

Kirjoittaja Kuvailee Opettajantyötään

16. Muiden jäljessä olen minä pitänyt vartiota, kulkenut kuin jälkisadon poimija viininkorjaajien perässä.

17. Herran siunauksen avulla olen edistynyt työssäni ja täyttänyt oman sammioni viininkorjaajan tavoin.

18. Pankaa merkille tämä: en ole uurastanut vain itseäni varten vaan kaikkien niiden hyväksi, jotka haluavat oppia viisautta.

Ole Herra Talossasi

19. Kuulkaa minua, kansamme johtomiehet, tarkatkaa sanojani, kansankokouksen johtajat!

20. Oli poika tai vaimo, oli ystävä tai toveri, älä anna hänen hallita itseäsi niin kauan kuin elät. Älä anna toiselle sitä, mikä sinulle kuuluu, ettet tulisi katumapäälle ja joutuisi anelemaan omaasi takaisin.

21. Niin kauan kuin sinussa on elämän henkäys, älä salli kenenkään ottaa paikkaasi.

22. Parempi on, että poikasi pyytävät sinulta, kuin että sinä odotat, mitä poikiesi kädestä saat.

23. Mitä teetkin, pidä ohjat omissa käsissäsi, äläkä salli minkään tahrata kunniaasi.

24. Kun viimeinen elinpäiväsi koittaa ja kohtaat kuolemasi, jaa perintösi silloin.

25. Rehu, keppi ja taakka ovat aasin osa, leipä, kuri ja työnteko orjan.

26. Kouli orjasi oikein, niin saat itse olla jouten. Jos löysäät otettasi, hän vaatii vapautta.

27. Ies ja nahkaruoska notkistavat juhdan niskan, niskuroivaan orjaan tehoavat raudat ja raipat.

28. Pane hänet työhön, ettei hän ehdi laiskotella,

29. sillä joutilaisuus saa aikaan paljon pahaa.

30. Pane hänet töihin, sitä varten hän on, ja jos hän ei tottele, pane hänen jalkoihinsa kahleet. Älä silti ole kenellekään kohtuuton äläkä tee mitään vastoin lakia.

31. Jos sinulla on vain yksi orja, kohtele häntä kuin itseäsi, olethan hankkinut hänet kädet verillä raataen. Jos sinulla on vain yksi orja, ole hänelle kuin veli, sillä hän on sinulle elintärkeä.

32. Jos olet hänelle kova, hän karkaa luotasi.

33. Miltä tieltä sinä häntä etsit?

Luota Herraan, Älä Uniin

Luku 34

1. Tyhjät toiveet pettävät ymmärtämättömän ihmisen, unet antavat houkan kuvitelmille siivet.

2. Varjoja hamuaa, tuulta tavoittelee se, joka antaa arvoa unilleen.

3. Unennäkö on pelkkiä kuvajaisia, kasvoja, jotka näkyvät kuvastimesta.

4. Voiko epäpuhtaasta tulla mitään puhdasta, voiko valheesta syntyä mitään todellista?

5. Tyhjänpäiväisiä ovat enteet, merkit ja unet, kuin houreita, joita nainen synnytystuskissaan näkee.

6. Ellei näkysi ole Korkeimman lähettämä, älä piittaa siitä.

7. Monet ovat unien vuoksi joutuneet eksyksiin, päätyneet perikatoon, kun ovat luottaneet niihin.

8. Lain täyttymyksessä ei valheella ole sijaa, täyttymys on luotettavan ihmisen viisaissa sanoissa.

9. Paljon matkustellut mies on oppinut paljon, kokenut tuntee asiat, joista puhuu.

10. Vähän tietää se, jolla ei ole kokemusta,

11. matkoilla neuvokkuus karttuu.

12. Paljon olen minäkin matkoillani nähnyt, oppinut enemmän kuin pystyn kertomaan.

13. Monet kerrat olen ollut hengenvaarassa, mutta kokeneisuuteni on minut pelastanut.

14. Herraa pelkäävät selviytyvät hengissä,

15. sillä he panevat toivonsa pelastajaansa.

16. Herraa pelkäävää ei kauhista mikään, ei hän säiky, sillä hän luottaa Herraan.

17. Onnellinen se, joka pelkää Herraa!

18. Keneen hän turvaa? Kuka häntä tukee?
19. Herran katse seuraa niitä, jotka häntä rakastavat, hän on luja kilpi ja vankka tuki, hän suojaa helteeltä, antaa varjoa keskipäivän auringossa ja varjelee kompastumasta ja suistumasta tieltä.
20. Hän innostaa heitä ja saa heidän silmänsä loistamaan, hän antaa elämään terveyttä ja siunausta.

Oikea Jumalanpalvelus

21. Kelvottoman uhrin tuo se, joka uhraa vääryydellä hankkimaansa,
22. lainrikkojan lahjat eivät Herralle kelpaa.
23. Jumalattomien uhreihin Korkein ei mielisty, ei syntejä soviteta paljoilla uhreilla.
24. Joka uhraa sitä, minkä on köyhältä riistänyt, on kuin mies, joka tappaa pojan hänen isänsä nähden.
25. Köyhän elämä on leipäpalan varassa; joka sen ryövää, on murhamies.
26. Joka vie toisen elannon, surmaa hänet,
27. verta vuodattaa se, joka riistää työmiehen palkan.
28. Toinen rakentaa, toinen repii maahan – saako kumpikaan siitä muuta kuin vaivaa?
29. Toinen rukoilee, toinen kiroaa – kumpaa heistä Kaikkivaltias kuulee?
30. Jos joku peseytyy kuolleeseen koskettuaan ja koskee taas, mitä hän peseytymisestään hyötyy?
31. Samoin on sen laita, joka paastoaa syntiensä tähden ja sitten taas tekee syntiä entiseen tapaan. Kuka sellaisen rukousta kuuntelisi? Mitä hän kieltäymyksestään hyötyy?

Luku 35

1. Joka noudattaa lakia, tuo runsaat uhrit.
2. Joka pitää käskyt, uhraa yhteysuhrin,
3. joka maksaa hyvän hyvällä, tuo parhaan ruokauhrin,
4. joka antaa almun, antaa kiitosuhrin.
5. Joka välttää pahaa, tekee Herran mielen mukaan, joka karttaa vääryyttä, saa syntinsä anteeksi.
6. Älä kuitenkaan astu Herran eteen tyhjin käsin,
7. sillä laissa on uhreista määräykset.
8. Oikeamielisen uhri voitelee alttarin, sen rasvan tuoksu on Herralle mieluisa.
9. Oikeamielisen antia Herra katsoo suopeasti, hänen uhrinsa ei jää unohduksiin.
10. Kunnioita Herraa avokätisin uhrein, älä kitsastele, kun tuot uutisviljaa.
11. Mitä annatkin, anna se iloisin mielin, myös kymmenyksesi maksa riemuiten.
12. Anna Korkeimmalle niin kuin hän on antanut sinulle, anna auliisti kaikki, mitä sinulta liikenee.

13. Herra pitää kyllä huolen takaisinmaksusta, seitsenkertaisesti hän korvaa sinulle kaiken.
14. Älä tarjoa lahjuksia, ei hän ota niitä,
15. älä luota väärin hankittuun uhrilahjaan. Herra on kaikkien tuomari, eikä hän suosi mahtavaa.

Herra Auttaa Sorrettuja

16. Ei Herra erottele ihmisiä köyhän vahingoksi, hän kuulee kyllä sorretun rukouksen.
17. Ei hän torju apua pyytävää orpoa, ei leskivaimoa, kun tämä purkaa sydäntään.
18. Vieriväthän lesken poskille kyyneleet,
19. kun hän valittaa sortajiensa tähden.
20. Herra kuulee vilpitöntä palvelijaansa, hänen rukouksensa nousee pilviin.
21. Nöyrän avunhuuto lävistää pilvet; ennen kuin se on perillä, hän ei saa lohtua, hän ei vaikene, ennen kuin Korkein käy toimeen,
22. tarttuu oikeamielisen asiaan ja hankkii hänelle oikeutta.

    Totisesti, Herra ei vitkastele! Ei hän odota kärsivällisesti vaan lyö murskaksi armottomien ihmisten luut.
23. Hän kostaa vieraille kansoille, kunnes on hävittänyt maan päältä ylpeiden joukkiot ja lyönyt palasiksi jumalattomien valtikat.
24. Hän maksaa kaikille heidän tekojensa mukaan, kostaa kaikille heidän juoniensa mukaan,
25. kunnes on hankkinut oikeuden kansalleen ja se riemuitsee hänen laupeudestaan.
26. Ihanaa on hänen hyvyytensä ahdingon aikana, kuin sadepilvet kuivuuden aikaan.

Rukous Israelin Puolesta

Luku 36

1. Armahda meitä, Valtias, kaikkeuden Jumala!
2. Pane kaikki kansat pelkäämään sinua!
3. Kohota kätesi vieraita kansoja vastaan, anna niiden nähdä, mihin voimassasi pystyt.
4. Niin kuin heidän nähtensä osoitit pyhyytesi sillä, minkä meille teit, niin osoita meidän nähtemme mahtisi sillä, minkä teet heille.
5. Tulkoot he tuntemaan sinut niin kuin me tunnemme, tietäkööt, ettei ole muuta jumalaa kuin sinä.
6. Näytä jälleen merkkisi, tee uusia ihmei-

tä,

7. osoita kätesi mahti ja käsivartesi voima.

8. Herätä vihasi, päästä valloilleen kiivautesi

9. ja nujerra vastustajat, lyö vihollisesi murskaksi.

10. Jouduta määräaikaa, muista päätöstäsi – olkoot suuret tekosi kaikkien huulilla!

11. Nielköön vihasi tuli sen, joka on jäänyt henkiin, tuhoutukoot kaikki, jotka kansaasi ahdistavat.

12. Murskaa pää vihollisten ruhtinailta, jotka sanovat: ”Ei ole muita kuin me.”

13. Kokoa yhteen kaikki Jaakobin heimot,

16. anna niiden asettua perintömaahansa entiseen tapaan.

17. Herra, armahda kansaa, joka on saanut sinulta nimensä, Israelia, jonka olet pannut esikoisen asemaan.

18. Armahda pyhää kaupunkiasi, Jerusalemia, asumuksesi paikkaa.

19. Täytä Siion mainetekojesi ylistyksellä, pyhällä kunnialla oma temppelisi.

20. Vahvista sanasi niille, jotka aikojen alussa loit, toteuta ennustukset, jotka lausuttiin sinun nimessäsi.

21. Palkitse ne, jotka panevat toivonsa sinuun, tuo julki, kuinka oikeassa profeettasi ovat olleet.

22. Kuule, Herra, palvelijoidesi rukous, sinä, joka olet armollinen kansallesi! Silloin kaikki maan päällä ymmärtävät, että sinä olet Herra, ikuinen Jumala.

Viisas Erottaa Hyvän Ja Huonon

23. Ruoka kuin ruoka menee vatsaan, mutta toinen ruoka maittaa paremmin kuin toinen.

24. Nielu maistaa riistaruoan, viisas sydän valheelliset puheet.

25. Petollinen ihminen tuottaa toisille tuskaa, kokenut kääntää sen hänelle takaisin.

Vaimo On Miehensä Tuki Ja Turva

26. Nainen joutuu ottamaan minkä tahansa miehen, mutta miehelle toinen tyttö on toista parempi.

27. Vaimon kauneus valaisee miehen kasvot, suurempaa iloa ei miehellä ole.

28. Jos vaimo vielä puhuu hellästi ja lempeästi, hänen miehensä on ihmisistä onnekkain.

29. Joka vaimon hankkii, hankkii omaisuudelleen perustan: avun, kumppanin ja tukipylvään.

30. Jos ei ole aitaa, talo ryöstetään, jos ei

ole vaimoa, mies harhailee ja huokaa.

31. Kuka luottaa aseistettuun rosvoon, joka kiertelee kaupungista kaupunkiin? Samanlainen on mies, joka on vailla omaa pesää ja yöpyy sinne, missä ilta hänet yllättää.

Tosi Ystävä On Uskollinen

Luku 37

1. Jokainen ystävä sanoo: ”Minäkin olen ystäväsi”, mutta moni on ystävä ainoastaan nimeltä.
2. Kuoleman lailla koskettaa sinua suru, jos saat ystävästä ja toverista vihamiehen.
3. Voi tuota taipumusta pahaan! Mistä se vyöryykään peittämään vilpillä kaiken maan?
4. Moni ottaa osaa ystävänsä iloon mutta kääntyy häntä vastaan ahdingon aikana.
5. Toinen raataa ystävänsä kanssa leivän hankkimiseksi ja tarttuu kilpeen, kun vihollinen hyökkää.
6. Muista ystävääsi, älä unohda häntä, älä silloinkaan, kun itse olet varoissasi.

Valitse Tarkoin Neuvonantajasi

7. Jokainen neuvonantaja kehuu omia ohjeitaan, mutta moni neuvoo vain omaksi edukseen.
8. Pidä varasi! Varo jokaista neuvonantajaa ja ota etukäteen selvää hänen omista tarpeistaan, sillä jokainen ajattelee itseään. Varo, ettei hän heitä kohtalostasi arpaa,
9. varo, ettei hän sano: ”Kelpo hanke!”, ja siirry loitommalle seuraamaan, kuinka sinun käy.
10. Älä kysy siltä neuvoa, joka väheksyy sinua, äläkä kerro aikeistasi kenellekään kateelliselle.
11. Älä neuvottele vaimosi kanssa toisesta vaimostasi
    äläkä sodasta pelkurin kanssa,
    älä kauppiaan kanssa ostamisesta,
    älä ostajan kanssa myyntihinnasta,
    älä häijyn miehen kanssa kiitollisuudesta
    äläkä armottoman miehen kanssa ystävällisyydestä,
    älä laiskurin kanssa minkäänlaisesta työstä,
    älä urakan täyttämisestä vuodeksi pestaamasi kanssa
    äläkä laiskan orjan kanssa mistään hankkeestasi.

    Heidän mieltään älä kysy, oli asia mikä tahansa.
12. Pysy sellaisen seurassa, joka pelkää Jumalaa, sen, jonka tiedät noudattavan

lakia, sen, joka ajattelee sinun laillasi ja jakaa mielipahasi, jos kompastut.

13. Tarkkaa myös, mitä oma sydämesi sanoo – kukaan ei ole sinulle uskollisempi kuin se.

14. Sydän kertoo toisinaan ihmiselle enemmän kuin seitsemän tähystäjää ylhäällä tornissa.

15. Rukoile kaikessa Korkeinta, jotta hän ohjaisi tiesi oikeaan suuntaan.

Viisaita On Monenlaisia

16. Jokainen työ lähtee liikkeelle sanasta, jokaista tointa edeltää harkinta.

17. Sydämestä lähtevät muutoksen jäljet,

18. ja ne vievät neljään suuntaan: hyvään ja pahaan, elämään ja kuolemaan. Mutta kaikkia niitä hallitsee kieli.

19. On järkimiehiä, jotka jakavat tietouttaan monille mutta eivät osaa hyödyttää itseään.

20. On taitavia puhujia, joita vaivoin siedetään ja jotka jäävät kaikkia pöydän antimia vaille.

21. Herra ei ole antanut heille miellyttämisen lahjaa, koska heiltä puuttuu tykkänään viisaus.

22. On viisaita, joiden viisaus hyödyttää heitä itseään ja joiden tietämys käy ilmi heidän varmasta puheestaan.

23. Viisas ihminen kasvattaa kansaansa, ja hänen tietämyksensä on varmaa tietoa.

24. Viisas ihminen saa runsaasti siunausta, ja hänet nähdessään kaikki ylistävät hänen onneaan.

25. Ihmisellä on elinpäiviä vain rajallinen määrä, mutta Israelin elinpäivien määrä on rajaton.

26. Kansansa keskellä viisas saa pysyvän kunnian, ja hänen nimensä muistetaan ajasta aikaan.

Pysy Kohtuudessa

27. Poikani, tutkistele itseäsi elämäsi varrella. Ota selvää, mikä on sinulle pahaksi, ja vältä sitä.

28. Ei kaikki ole hyväksi kaikille, eikä yksi ja sama ole jokaisen mieleen.

29. Älä juokse kaikkien nautintojen perässä äläkä ahnehdi kaikkia ruokia,

30. sillä ruoan paljoudessa pesii sairaus, ylensyönnistä seuraa huono olo.

31. Mässäilyyn on moni kuollut, mutta varansa pitävä pidentää elämäänsä.

Lääkärin Ammatista

Luku 38

1. Kunnioita lääkäriä – hän on tarpeen, ja myös hänet on Herra luonut.
2. Parantajantaito tulee Korkeimmalta, ja kuninkaalta lääkäri saa palkkion.
3. Tietojensa tähden lääkäri on arvostettu, ruhtinaatkin ihailevat häntä.
4. Herra on pannut maan kasvamaan rohdoskasveja, eikä järkevä mies väheksy niitä.
5. Eikö veden maku parantunut puunoksasta, jotta Herran voima tulisi tunnetuksi?
6. Hän on antanut ihmisille ymmärrystä, jotta toisi julki kunniansa ihmeellisillä lahjoillaan.
7. Niillä hän parantaa, niillä lievittää kipua,
8. niistä tekee voiteensekoittaja salvan. Näin jatkuu Herran työ, häneltä tulee maan päälle terveys ja hyvinvointi.
9. Jos sairastut, poikani, älä vähättele asiaa vaan rukoile Herraa: hän parantaa sinut.
10. Pysy erossa vääryydestä, pidä kätesi kurissa ja puhdista sydämesi kaikista synneistä.
11. Uhraa tuoksuva uhri, anna parhaista jauhoista muistutusuhri, niin runsas uhrilahja kuin suinkin voit.
12. Anna silti myös lääkärille sijansa, sillä hänetkin on Herra luonut. Älköön hän poistuko viereltäsi, sillä hänkin on tarpeen.
13. On aikoja, jolloin paraneminen on lääkärien käsissä,
14. sillä hekin rukoilevat Herraa, pyytävät, että hän auttaisi lievittämään tuskia ja parantamaan sairaan, pelastamaan ihmishengen.
15. Se, joka tekee syntiä Luojaansa vastaan, joutukoon lääkärin käsiin!

Surulla On Aikansa

16. Virratkoot kyyneleesi, poikani, kun suret vainajaa. Valita suurta menetystäsi, viritä kuolinvirsi ja vie hänet hautaan niin kuin kuolleet kuuluu viedä. Älä lyö laimin hänen hautaamistaan.
17. Itke katkerasti, valita kiihkeästi ja toimita valittajaiset, jotka ovat hänen arvoisensa ja kestävät päivän tai kaksi, ettei tulisi puheita. Sitten tyynny murheestasi.
18. Murhe voi olla kuolemaksi, sydämen kärsimys vie voimat.
19. Ahdingossa on murhe mukana, köyhän elämä on sydämelle kirous.
20. Älä jätä sydäntäsi murheen valtaan, lakkaa suremasta ja muista omaa loppuasi.
21. Älä unohda tätä: ei kuollut palaa etkä sinä häntä auta. Itsellesi vain teet vahinkoa.

22. Muista hänen osaansa. Se on sinunkin osasi: ”Eilen minä, tänään sinä.”

23. Kun kuollut on levossa, olkoon hänen muistonsakin. Tyynny siis, kun hänen henkensä on poissa.

Viisauden Opettaminen Ja Ruumiillinen Työ

24. Lainopettajan viisaus vaatii sopivasti vapaa-aikaa, ja viisaaksi voi tulla, jos ei joudu rasittamaan itseään työllä.

25. Kuinka viisastuisi se, joka ohjaa auraa, se, joka ylpeilee terävästä piikkikepistään, ohjailee härkiä ja uurastaa niiden kanssa ja puhuu vain sonnimullikoista?

26. Hän pohtii vain peltonsa kyntämistä, valvoo miettien, mistä saisi vasikoille rehua.

27. Samoin tekee käsityöläinen tai mestari, joka työskentelee yötä päivää, se, joka kaivertaa sinettisormuksia ja kaiken aikaa miettii uusia koristeita, hioo työtään mallin näköiseksi ja valvoo öitä, että saisi sen valmiiksi.

28. Samoin tekee seppä, joka istuu alasimen ääressä ja katsoo tarkkaan rautaa, jota takoo. Tuli ja savu piinaavat hänen ruumistaan, kun hän raataa kuuman ahjon vierellä. Vasaran pauke tunkee hänen korviinsa, silmä kovana hän katsoo taoksen malliin. Hänen mielessään on vain töiden valmiiksi saanti, yökaudet hän pohtii, miten ne viimeistelisi.

29. Samoin tekee savenvalaja, joka istuu työnsä ääressä ja pyörittää jaloillaan muovailupöytää. Työ askarruttaa jatkuvasti hänen mieltään, sillä astioita on tehtävä sovittu määrä.

30. Hän muovaa savea käsillään ja pyörittää sen jaloillaan notkeaksi. Hän miettii vain, koska saa lasituksen valmiiksi, vahtii yötä myöten, koska uunin voi tyhjentää.

31. Kaikki nuo miehet luottavat omiin käsiinsä, ja kukin heistä on taitava omassa työssään.

32. Ilman heitä ei rakennettaisi kaupunkeja, ei asuttaisi niissä eikä kuljettaisi ympäriinsä. Mutta kaupungin neuvostoon heitä ei kutsuta,

33. eivätkä he kunnostaudu kansankokouksessa. Tuomarin istuimelle he eivät nouse, ei heistä ole ymmärtämään oikeuden säännöksiä. Heiltä puuttuu sivistystä ja arvostelukykyä, viisaat mietteet eivät ole heitä varten.

34. Silti hekin tukevat luomakunnan ikuista järjestystä, oman työnsä taitajina he ovat aina tarpeen.

Toisin on sen laita, joka omistautuu Korkeimman laille ja keskittyy ajattelemaan sitä.

Luku 39

1. Hän tutkii muinaisten sukupolvien viisautta ja paneutuu siihen, mitä profeetat ovat sanoneet,

2. hän tallettaa muistiinsa kuuluisien miesten lausumat ja tunkeutuu mietelauseiden syvyyksiin,

3. hän etsii sananlaskujen salattua merkitystä ja perehtyy mietelmien arvoituksiin.

4. Tuollainen mies pääsee ruhtinaiden palvelukseen, hänet nähdään hallitsijoiden hoveissa. Hän osaa kulkea vieraiden kansojen mailla, koska on oppinut ihmisten hyvät ja huonot puolet.

5. Jo aamuvarhaisella, innokkain mielin hän kääntyy Herran, Luojansa puoleen ja rukoilee Korkeimman edessä, avaa suunsa rukoukseen ja pyytää, että saisi syntinsä anteeksi.

6. Jos Herra, suurin ja korkein, niin haluaa, hän täyttyy ymmärryksen hengellä. Viisauden sanat pulppuavat hänen huuliltaan, ja hän kiittää rukouksessaan Herraa.

7. Hän ohjaa itse järkensä ja harkintansa oikeaan suuntaan ja pohtii mielessään Herran salaisuuksia.

8. Hän jakaa toisille oppia, jonka on itse saanut, ja Herran liiton laki on hänen ylpeytensä.

9. Tuon miehen viisautta ylistävät monet, eikä hänen maineensa ikinä häviä, ei katoa hänen muistonsa, vaan hänen nimensä elää polvesta polveen.

10. Kaikki kansat kertovat hänen viisaudestaan, kansankokous kuuluttaa hänen kiitostaan.

11. Jos hän elää pitkään, hän voittaa maineeltaan tuhannet, jos hän kuolee, jo siihenastisessa on kyllin.

Kaikella On Tarkoituksensa

12. Tahdon vieläkin kertoa siitä, mitä olen ajatellut – olen täynnä sitä, täynnä kuin täysikuu.

13. Kuulkaa minua, hurskaat poikani, niin kukoistatte kuin ruusupensas puron varrella.

14. Suitsukkeen lailla levittäkää hyvää tuoksuanne, puhjetkaa yhä uuteen kukkaan niin kuin lilja. Puhjetkaa lauluun, virittäkää kiitosvirsi, kiittäkää Herraa hänen kaikista teoistaan.

15. Ylistäkää hänen suurta nimeään! Kiittäkää sitä, ylistäkää häntä lauluin ja kielisoittimin! Tuokaa kiitoksenne julki, sanokaa näin:

16. Minkä Herra on tehnyt, on kaikki perin hyvää. Kaikki, mitä hän käskee, tapahtuu ajallaan.

17. Ei ole mieltä kysyä: ”Mikä tämäkin on, ja mitä varten?” Kaikki selittyy aikanaan. Herran sana pysäytti vedet paikoilleen, hänen käskynsä loi vesien varastot.

18. Mitä hän tahtoo, se hänen käskystään toteutuu, hänen pelastustyölleen ei kukaan voi panna rajoja.

19. Kaikkien teot ovat hänen edessään, mikään ei jää hänen silmiltään salaan.

20. Hänen katseensa yltää yli aikojen alun ja lopun, eikä mikään ole hänelle käsittämätöntä.

21. Ei ole mieltä kysyä: ”Mikä tämäkin on,

ja mitä varten?" Kaikki on luotu omaan tehtäväänsä.

22. Hänen siunauksensa peittää maan kuin virran vedet, tulvan lailla se virvoittaa kuivan maan.
23. Samoin hänen vihansa iskee kansoihin – kosteikotkin hän muuttaa suola-aroksi.
24. Hurskaille hänen polkunsa ovat suorat, jumalattomille pelkkää louhikkoa.
25. Alusta asti hän on luonut hyville hyvää, syntisille taas pahaa.
26. Tärkeintä, mitä ihminen elääkseen tarvitsee, ovat vesi, tuli, rauta ja suola, vehnäjauho, maito ja hunaja, rypäleiden mehu, öljy ja vaatteet.
27. Kaikki nämä ovat hurskaille hyväksi mutta kääntyvät pahaksi syntisille.
28. On tuulia, jotka on luotu rangaistukseksi ja jotka vihassaan iskevät ruoskan tavoin. Tilinteon päivänä ne päästävät voimansa valloilleen ja riehuvat, kunnes tyynnyttävät luojansa vihan.
29. Tuli ja rakeet, nälkä ja rutto, kaikki nämä on luotu rangaistukseksi,
30. samoin villipedot, skorpionit ja kyyt ja koston miekka, joka kaataa jumalattomat.
31. Kun Herra antaa käskyn, ne riemuitsevat. Ne odottavat maan päällä, milloin niitä tarvitaan, ja kun hetki koittaa, ne empimättä tottelevat Herraa.
32. Sen tähden olen alusta alkaen pysynyt vakaumuksessani, ja asiaa tutkittuani olen kirjoittanut tämän:
33. Minkä Herra on tehnyt, on kaikki hyvää. Ajallaan hän antaa kaiken tarvittavan.
34. Ei ole mieltä sanoa: "Tämä on huonompi kuin tuo." Kaikki osoittautuu ajallaan hyödylliseksi.
35. Laulakaa nyt Herralle koko sydämestänne, täysin rinnoin ylistäkää hänen nimeään!

Ihmisen Osa

Luku 40

1. Työ ja vaiva on luotu ihmisen osaksi, raskas ies sälytetty Aadamin lapsille siitä päivästä, jona ihminen tulee äitinsä kohdusta, siihen päivään, jona hän palaa maahan, kaikkien äidin helmaan.
2. Jokaista huolettaa, jokaisen sydäntä kalvaa se, mikä kerran on edessä: kuolinpäivä.
3. Se, joka istuu loisteliaalla valtaistuimella, ei eroa siitä, joka kyyhöttää tomussa ja tuhkassa,
4. se, joka kantaa purppuraviittaa ja kruunua, ei eroa siitä, joka kantaa rohdinpaitaa.
5. Kumpikin tuntee vihaa ja kateutta, huolta ja ahdistusta, pelkää kuolemaa, on katkera ja riitelee, ja kun hän yöllä on levossa vuoteellaan, uni vie hänen mielensä oudoille teille.
6. Vain mitättömän hetken hän saa levätä, ja unessaankin hän kohta ponnistelee

kuin päiväsaikaan, kauhistuu sitä, minkä sielunsa silmillä näkee, kuin sotilas, joka pakenee taistelusta.

7. Viime hetkellä hän herää ja kummastelee turhaa pelkoaan.
8. Kaikkia luotuja ihmisistä eläimiin ja synnintekijöitä vielä seitsenkertaisesti
9. seuraavat kuolema ja veriteot, riita ja miekka, kärsimys ja nälkä, hävitys ja rutto.
10. Kaikki nämä on luotu jumalattomia varten; juuri heidän vuokseen tuli vedenpaisumus.
11. Kaikki, mikä on maasta, palaa maahan, mikä on vedestä, palaa mereen.

Katoavat Ja Kestävät Arvot

12. Kaikki lahjukset ja vääryydet juuritaan pois, mutta rehellisyys kestää iäti.
13. Väärintekijän rikkaus on kuin kuivuva virta, kuin sateeseen laantuva ukkosen jylinä.
14. Antelias ihminen iloitsee, lainrikkoja joutuu perikatoon.
15. Jumalattoman jälkikasvu versoo niukasti; sen saastuneet juuret ovat jyrkässä kalliossa.
16. Jokirantojen ja rantavesien kaislat tempautuvat pois ennen muita ruohoja.
17. Mutta hyvyys on kuin siunattu puutarha ja armeliaisuus kestää iäti.
18. Työ ja kunnon toimeentulo tuovat iloa elämään mutta eivät vedä vertoja aarteen löytämiselle.
19. Lapset ja kaupungin rakentaminen pitävät elossa nimen, mutta enemmän arvostetaan nuhteetonta vaimoa.
20. Viini ja soitto ilahduttavat sydäntä mutta eivät vedä vertoja viisauden rakastamiselle.
21. Huilu ja harppu sulostuttavat laulun mutta eivät vedä vertoja miellyttävälle puheelle.
22. Kauneus ja koristeellisuus viehättävät silmää mutta eivät vedä vertoja vehreälle oraalle.
23. Ystävä ja toveri tulevat ajallaan avuksi mutta eivät vedä vertoja vaimolle.
24. Veljet ja tukijat auttavat hädän hetkellä, mutta paremmin sinua auttavat laupeudentekosi.
25. Kulta ja hopea tasoittavat tietä, mutta enemmän arvostetaan hyvää neuvoa.
26. Rikkaus ja voima antavat itseluottamusta mutta eivät vedä vertoja Herran pelolle. Herraa pelkäävältä ei puutu mitään, mitään muuta apua hänen ei tarvitse etsiä.
27. Herran pelko on kuin siunattu paratiisi, se suojaa hurskasta paremmin kuin maallinen maine.

Parempi Kuolla Kuin Kerjätä

28. Poikani, älä elä kerjuun varassa; parempi on kuolla kuin kerjätä.
29. Mies, joka tuijottaa toisten pöytään, ei elä ihmisen arvoista elämää vaan tahraa kurkkunsa vierailla ruoilla. Järkevä ja sivistynyt mies kavahtaa moista.
30. Armopala on häpeämättömän suussa makea mutta korventaa hänen vatsaansa kuin tuli.

Kuoleman Väistämättömyys

Luku 41

1. Oi kuolema! Kuinka katkeraa onkaan sinua muistaa silloin kun ihminen elää rauhassa omaisuutensa keskellä, on huolia vailla, menestyy kaikessa ja kykenee vielä nauttimaan elämän iloista.
2. Oi kuolema! Kuinka hyvä onkaan sinun lakisi sille, joka elää puutteessa ja jonka voimat hupenevat, sille, joka vanhuudessaan murehtii kaikkea, epäilee kaikkia eikä jaksa enää.
3. Älä pelkää kuolemaa, vääjäämätöntä osaasi. Muista, että se on yhteinen menneille ja tuleville.
4. Sen on Herra asettanut kaikkien elävien osaksi – miksi niskoittelisit Korkeimman tahtoa vastaan? Kymmenen, sata tai tuhat vuotta – ei tuonelassa voi valittaa elämänosastaan.

Ihmisen Jälkimaine

5. Syntisten lapsista kasvaa iljettäviä ihmisiä, jotka asuvat jumalattomien joukossa.
6. Syntisten lapset menettävät perintönsä, ja heidän jälkeläisiään seuraa aina häpeä.
7. Lapset syyttävät jumalatonta isäänsä, koska joutuvat hänen vuokseen pilkan kohteeksi.
8. Voi teitä, te jumalattomat miehet, jotka olette hylänneet Korkeimman lain!
9. Kun teette lapsia, teette heidät turmioksenne.

   Kun synnytte, synnytte kirottuina, kun kuolette, saatte osaksenne kirouksen.
10. Kaikki, mikä on maasta, palaa maahan, kirouksesta tuhoon käy jumalattoman tie.
11. Ihmiset murehtivat ruumiinsa kuolemaa, mutta syntisiltä viedään heidän huono nimensäkin.
12. Pidä nimestäsi huoli: se pysyy sinulla

kauemmin kuin tuhannet suuret kulta-aarteet.

13. Hyväkin elämä kestää vain rajallisen ajan, mutta hyvä nimi pysyy ikuisesti.

Mitä Tulee Hävetä, Mitä Ei

14. Poikani, eläkää sovinnollisesti, eläkää opetukseni mukaan. Salattu viisaus ja kätketty aarre – mitä hyötyä on kummastakaan?

15. Parempi se ihminen, joka kätkee typeryytensä, kuin se, joka kätkee viisautensa.

16. Hävetkää vain sitä, mitä minä kehotan häpeämään. Ei kaikkea mahdollista pidä hävetä, eikä kaikkeen arvosteluun ole luottamista.

17. Isän ja äidin edessä hävetkää siveettömyyttä, ruhtinaan ja ylimyksen edessä valehtelua,

18. tuomarin ja virkamiehen edessä rikosta, kansankokouksen ja kansan edessä laittomuutta, kumppanin ja ystävän edessä petturuutta

19. ja uusilla asuinsijoilla varkaan töitä. Hävetkää Jumalan totuuden ja liiton unohtamista, pöydän antimien ahnasta kurkottelua, toisen solvaamista, pyytää hän teiltä tai antaa,

20. vaikenemista, kun toinen tervehtii, hävetkää kevytmielisen naisen puoleen katsomista,

21. selän kääntämistä omalle maanmiehelle, toiselle kuuluvan osuuden tai lahjan riistämistä, toisen miehen vaimon katselemista

22. ja toisen palvelustytön ahdistelua – älkää yrittäkö tunkea hänen vuoteeseensa! Hävetkää, jos pilkkaatte ystävää, älkää ivatko sitä, jolle annoitte almun,

Luku 42

1. hävetkää kuulopuheen kertomista eteenpäin ja salaisten keskustelujen paljastamista. Kun näitä häpeät, häpeät aiheellisesti ja voitat kaikkien suosion.

   Mutta näitä älä häpeä, älä muiden mieliksi tee syntiä, älä häpeä näitä:

2. Korkeimman lakia ja sen säännöksiä, jumalattomankin vapauttamista oikeudessa,

3. maksun perimistä myös kumppanilta tai matkatoverilta, ryhtymistä perinnön osittajaksi,

4. vaa’an ja puntarin tarkistamista, tavaroiden hankkimista, ostitpa paljon tai vähän,

5. voittoa, jota kauppaa käydessäsi saat, lasten tiukkaa kurissapitoa ja kelvottoman orjan kylkien ruoskimista verille.

6. Jos vaimosi on epäluotettava, sulje kaikki sinetillä, jos monen sormet syyhyävät, lukitse ovet.

7. Laske ja punnitse se, minkä uskot toisen haltuun, ja vie kirjaan kaikki, mitä annat tai saat.

8. Älä häpeä kurittaa tyhmää tai kovapäistä tai vanhaa ukkoa, jota syytetään siveettömyydestä. Kun näin teet, osoitat hyvän kasvatuksesi ja saat teoillesi kaikkien hyväksynnän.

Pidä Silmällä Tytärtäsi

9. Tytär valvottaa isäänsä, uni kaikkoaa tämän salaa murehtiessa: ettei tytär nuorena ohittaisi parasta naimaikää, ettei hän avioliitossaan joutuisi hyljeksityksi,
10. ettei hän neitsyenä joutuisi häväistyksi ja tulisi raskaaksi isänsä talossa, ettei hän miehensä talossa lankeaisi uskottomuuteen ja ettei hän avioliitossaan jäisi lapsettomaksi.
11. Jos tyttäresi on omapäinen, vahdi häntä tarkoin, etteivät vihamiehesi saisi naurun aihetta, ettei kaupunki sinua parjaisi ja kansa ilkkuisi ja ettet hänen vuokseen saisi hävetä kansankokouksessa.
12. Älä katsele ketään hänen kauneutensa vuoksi äläkä vietä aikaasi naisten seurassa,
13. sillä vaatteesta tarttuu koi ja naisesta naisen pahuus.
14. Miehen pahuus on parempaa kuin naisen hyvyys, häpeämätön nainen tuo mukanaan pelkkää häpeää.

Luonto Julistaa Jumalan Kunniaa

15. Minä tahdon muistella Herran tekoja ja kertoa siitä, mitä olen nähnyt.

    Herra teki luomistyönsä sanallaan,

    sääti ja toteutti kaiken tahtonsa mukaan.

16. Valollaan aurinko luo katseensa kaikkeen, Herran kirkkaus täyttää koko luomakunnan.
17. Pyhät enkelitkään eivät pysty kertomaan kaikkia ihmeellisiä tekoja, jotka Herra, Kaikkivaltias, on vahvistanut, jotta kaikki olisi omalla paikallaan hänen kirkkaudessaan.
18. Hän tutkii merten syvyydet ja ihmisten sydämet, hän näkee viekkaimpienkin aikeiden lävitse. Kaikki on Korkeimman tiedossa, hänen katseensa tavoittaa aikojen merkit.
19. Hän tuo julki menneet ja tulevat ja paljastaa salattujen asioiden kulun.
20. Yksikään ajatus ei jää häneltä huomaamatta, yksikään sana ei jää häneltä salaan.
21. Hän on pannut paikoilleen viisautensa voimannäytöt, hän on yksi ja ainoa ikiajoista ikuisuuteen. Mitään ei voi lisätä eikä mitään poistaa, ei hän tarvitse neuvonantajia.
22. Kuinka ihania ovatkaan kaikki hänen tekonsa – ja niistä on näkyvissä vain kipinän verran!
23. Ne kaikki elävät ja pysyvät ikuisesti; kukin toteuttaa tarkoitustaan ja tottelee häntä.
24. Kaikki on kaksittain, toinen toisensa

vastapari, mitään turhaa hän ei ole tehnyt.

25. Toinen täydentää toista parhaalla tavallaan – kuka kyllästyisi katselemaan Herran ihanuutta!

Luku 43

1. Ylväänä kohoaa kirkas taivaankansi – kuinka ihanan näyn taivas tarjoaakaan!

2. Kun aurinko nousee, se julistaa tullessaan, kuinka ihmeellinen se on. Se on Korkeimman luoma!

3. Keskipäivällä se kuivattaa maan – kuka kestäisi sellaista paahdetta?

4. Ahjo hehkuu, kun sitä lietsotaan, kolmin verroin polttaa aurinko vuoria. Se syöksee ilmoille hehkuvan kuumia höyryjä ja sinkoaa säteitä, jotka sokaisevat silmät.

5. Suuri on Herra, joka sen on tehnyt! Sanallaan hän on lähettänyt sen radalleen.

6. Entä kuu? Sillä on tarkat aikansa; se on ajanlaskun opas ja ikuinen merkki.

7. Sen mukaan määräytyvät juhla-ajat, se kasvaa täyteen mittaansa ja vajenee sitten.

8. Kuukausi on saanut nimensä sen mukaan, ihmeellisellä tavalla kuu kasvaa ja muuttuu. Korkeuden joukkojen sotamerkkinä se loistaa taivaankannessa valoaan.

9. Kirkkaat tähdet ovat taivaan kaunistus, sädehtivä koru Herran korkeuksissa.

10. Pyhä pitää sanallaan ne järjestyksessä; väsymättä ne hoitavat vartiotehtäväänsä.

11. Katso sateenkaarta ja ylistä sen luojaa: kuinka ihmeellinen se onkaan loistossaan!

12. Kirkkaana kaarena se kiertää taivaan holvia; Korkeimman kädet ovat sen jännittäneet.

13. Kun hän käskee, alkaa tuiskuta lunta ja tuomion salamat sinkoilevat.

14. Hänen käskystään taivaan varastot aukenevat ja pilvet lennähtävät ulos kuin linnut.

15. Mahtavalla voimallaan hän jähmettää pilvenlonkareet, ja ne murentuvat koviksi rakeiksi.

16. Maa vavahtelee, kun hänen äänensä jylisee, vuoret järkkyvät, kun hän astuu esiin. Hänen tahdostaan puhaltaa etelätuuli, nousee pohjoismyrsky, tulee tuulenpyörre. Kuin maahan laskeutuvia lintuja hän sirottaa lunta, sirkkaparven lailla se levittyy maan päälle.

18. Sen valkea kauneus saa silmät ihmetyksiin, sydän hullaantuu, kun lumi leijuu alas.

19. Entä kuura? Sitäkin hän sirottaa kuin suolaa, ja se jäätyy teräviksi okaiksi.

20. Kun hyytävä pohjatuuli puhaltaa, vedenpinta kovettuu jääksi. Jää levittyy jokaisen lammikon päälle ja pukee veden kuin haarniskaan.

21. Helle korventaa vuoret ja polttaa autiomaan, kärventää niittyjen ruohon kuin tuli.

22. Pelastuksen tuo vettä tihkuva sumu, kaste virvoittaa maan helteen jälkeen.

23. Viisaalla suunnitelmallaan Herra kukisti syvyydet ja pani saaret paikoilleen niiden päälle.

24. Purjehtijat kertovat meren vaaroista, ja kuulemamme kummastuttaa meitä.
25. Siellä on kaikkea ihmeellistä, hänen ihmetöitään, kaikkia eläinlajeja merihirviöiden heimoa myöten.
26. Hän auttaa sanansaattajaansa täyttämään tehtävänsä, hänen sanansa voimasta kaikki on ja pysyy.
27. Mitä kerrommekin, emme pysty kertomaan kaikkea. Lopputulos on tämä: hän on kaikki.
28. Miten kykenisimme häntä ylistämään? Hän on suurempi kuin kaikki tekonsa.
29. Pelottava on Herra, ylivertaisen suuri, ihmeellinen on hänen voimansa!
30. Ylistäkää Herraa, kohottakaa laulu parhaanne mukaan – hän on vielä suurempi! Kohottakaa ylistyksenne, laulakaa yhä voimallisemmin, älkää väsykö, vaikka ette häntä tavoita.
31. Kuka on hänet nähnyt, kuka voi tehdä selkoa hänestä? Kuka kyllin ylistäisi hänen suuruuttaan?
32. Paljon on salattuja, näitä suurempiakin asioita, kovin vähän olemme nähneet hänen teoistaan.
33. Kaiken on Herra tehnyt, ja hurskaille hän on antanut viisautta.

Esi-isien Ylistys

Luku 44

1. Ylistäkäämme nyt kuuluisia miehiä, polvi polvelta kiittäkäämme esi-isiämme.
2. Suuri on kunnia, jonka Herra on luonut, suuri on hänen mahtinsa ikiajoista asti.
3. He olivat kuninkaita ja hallitsivat valtakuntiaan, he olivat maineikkaita mahtimiehiä, terävä-älyisiä neuvonantajia ja profeettoja, jotka julistivat sanomaansa.
4. He olivat neuvokkaita kansanjohtajia, jotka tunsivat oman kansansa kirjoitukset – viisasta oli se oppi, jota he jakoivat.
5. He sepittivät laulajille psalmeja ja toivat kynällään ajatuksensa julki.
6. He olivat rikkaita ja mahtavia miehiä, ja he saivat elää rauhassa asuinsijoillaan.
7. Kaikki he olivat aikanaan arvossa pidettyjä, elinpäivinään kansansa ylpeyden aihe.
8. Toiset heistä jättivät jälkeensä nimen, joka mainitaan kiittäen.
9. Toisista ei muistoa jäänyt – he katosivat kuin heitä ei olisi ollutkaan, kuin he eivät olisi koskaan syntyneetkään, eivät lapsetkaan heidän jälkeensä.
10. Mutta nämä, joista puhun, olivat hurskaita miehiä, eivätkä heidän hyvät tekonsa ole unohtuneet.
11. Ne säilyvät heidän jälkeläisissään, heidän hyvä perintönsä pysyy polvesta polveen.

12. Heidän pyhä liittonsa on myös jälkeläisten liitto, heidän ansiostaan siinä ovat jälkipolvetkin.
13. Ikiaikoihin säilyy heidän sukunsa, heidän kunniansa ei ikinä häviä.
14. He pääsivät rauhassa haudan lepoon, ja heidän nimensä elää polvesta polveen.
15. Kansat kertovat heidän viisaudestaan, heitä ylistetään, kun ollaan yhdessä koolla.

Henok, Nooa, Abraham, Iisak Ja Jaakob

16. Herra mieltyi Henokiin ja otti hänet luokseen; hänestä tuli kääntymyksen esikuva tuleville polville.
17. Nooa havaittiin täydelliseksi ja oikeamieliseksi. Vihan aikana hän oli ihmiskunnan säilymisen tae. Hänen ansiostaan siitä jäi joitakin jäljelle maan päälle, kun vedenpaisumus tuli.
18. Jumala teki hänen kanssaan ikuisen liiton ja lupasi, ettei vedenpaisumus enää tuhoa kaikkea elävää.
19. Abraham on monien kansojen suuri kantaisä, eikä minkään havaittu tahraavan hänen kunniaansa.
20. Hän noudatti Korkeimman lakia, ja Herra teki liiton hänen kanssaan. Hän leikkasi lihaansa liiton merkin, ja koetuksessa hänet havaittiin uskolliseksi.
21. Siksi Herra valalla vahvisti hänelle, että siunaisi hänen sukuaan ja siten kaikkia kansoja, antaisi hänelle jälkeläisiä kuin maan tomua, korottaisi heidät kuin taivaan tähdiksi ja antaisi heidän omikseen maat merestä mereen, suurelta virralta maan ääriin asti.
22. Myös Iisakille Jumala antoi saman vakuutuksen hänen isänsä Abrahamin tähden. Kaikkien ihmisten saama siunaus ja isien liitto
23. pysyi Herran tahdosta myös Jaakobin osana. Herra tunnusti hänet omakseen siunauksillaan ja antoi hänelle perintömaan, jonka jakoi määräalueisiin, osoitti kahdelletoista heimolle.

Mooses

Jumalan tahdosta Jaakobista polveutui hurskas mies, jota kaikki ihmiset kunnioittivat.

Luku 45

1. Mooses oli rakas niin Jumalalle kuin ihmisille – olkoon hänen muistonsa siunattu!
2. Herra korotti hänet pyhiensä vertaiseksi ja teki hänestä suurmiehen, jota viholliset pelkäsivät.
3. Herra teki ihmeen toisensa jälkeen, niin kuin Mooses oli ilmoittanut, ja nosti hä-

net kunniaan kuninkaiden edessä. Hän käski Mooseksen mennä oman kansansa pariin ja näytti hänelle häivähdyksen kirkkaudestaan.

4. Hänen uskollisuutensa ja nöyryytensä tähden Herra pyhitti hänet, valitsi hänet kaikkien joukosta.

5. Herra salli hänen kuulla äänensä, johdatti hänet tummaan pilveen ja antoi kasvotusten hänelle käskynsä, elämän ja ymmärryksen lain, jotta hän opettaisi sen säännökset Jaakobille, sen ohjeet ja määräykset Israelille.

Aaron

6. Herra korotti pyhäksi Aaronin, joka oli Leevin heimoa, Mooseksen veli ja hänen vertaisensa.

7. Säädöksellään hän asetti Aaronin ikuiseen virkaan, antoi hänelle koko kansan pappeuden. Herra puki hänet upeisiin vaatteisiin, vyötti hänen ylleen loisteliaan puvun.

8. Herra kietoi hänet yltäkylläiseen loistoon ja kaunisti hänet viran ja vallan tunnuksilla, puki hänelle housut, viitan ja efodi-kasukan

9. ja kiinnitti yltympäri kultaisia granaattiomenoita, joka puolelle monia tiukuja, jotta ne helkähtelisivät hänen astellessaan, jotta hän tulisi kuulluksi kaikkeinpyhimmässä ja Herra muistaisi omaa kansaansa.

10. Hän sai taidokkaasti kudotun pyhän puvun, jossa oli kultaa ja sinipunaista ja purppuraista villaa, hän sai oikeutta jakavan rintakilven, urimin ja tummimin.

11. Rintakilpeen oli kankuri kutonut karmiininpunaista villaa, ja sen päällä oli korukiviä, joissa oli sinettikaiverrukset. Kultakehyksisiin kiviin oli koruseppä kaivertanut kirjoituksen; kiviä oli yhtä paljon kuin Israelin heimoja, ja kunkin kaiverrus oli muistutuksena yhdestä heimosta.

12. Turbaaninsa päälle hän sai kultaruusukkeen, otsakorun, jossa oli pyhä sinettikaiverrus; se oli voiman ja kunnian ylväs merkki, silmien ilo taidokkuudessaan ja kauneudessaan.

13. Ennen häntä ei sellaista kauneutta ollut, eikä vieras ole koskaan sitä pukua kantanut, vain hänen poikansa ja jälkeläisensä polvesta polveen.

14. Aaronin ruokauhri poltetaan kokonaisuudessaan, ja tämä tapahtuu päivittäin kaksi kertaa.

15. Mooses vihki hänet virkaan ja voiteli hänet pyhällä öljyllä, ja tästä tuli hänelle ja hänen jälkeläisilleen ikuinen liitto, joka pysyy yhtä kauan kuin taivas. Hänen tuli pappina palvella Jumalaa ja siunata kansaa hänen nimessään.

16. Herra valitsi kaikkien joukosta juuri hänet uhraamaan pyhiä polttouhreja, suitsuttamaan suloisesti tuoksuvaa savua muistutukseksi Herralle ja kansan syntien sovitukseksi.

17. Käskyillään Herra antoi hänelle vallan tulkita säädöksiä ja määräyksiä ja

opettaa säädökset Jaakobille, saattaa Israelin tietoon Herran laki.

18. Hän sai autiomaassa vastaansa toisen heimon miehiä, jotka olivat hänelle kateellisia: Datanin ja Abiramin miehet ja Korahin joukon, joita kaikkia ajoi katkera viha.

19. Herra näki sen ja suuttui. Hehkuvassa vihassaan hän tuhosi heidät, teki kansan nähden tunnusteon ja poltti heidät tulensa liekeissä.

20. Herra jakoi yhä enemmän Aaronille kunniaansa, antoi hänelle oman perintöosan: hän sai ensimmäisen sadon parhaat hedelmät, ja ennen muuta hän sai kyllälti leipää,

21. sillä pappien ravintona ovat Herralle tuotavat uhrit, Herra antoi ne hänelle ja hänen suvulleen.

22. Kansansa maasta hän ei saanut perintöosaa, toisten lailla ei hänellä ole omaa osaansa maasta. ”Minä olen sinun perintöosasi”, sanoo Herra.

Pinehas

23. Pinehas, Eleasarin poika, nousi kolmantena kunniaan. Hän kiivaili Herran puolesta ja seisoi lujana, kun kansa kääntyi väärille teille. Jalon intonsa ajamana hän sovitti israelilaisten synnin.

24. Sen tähden Jumala otti hänetkin rauhanliittoonsa ja antoi temppelin ja kansan hänen vastuulleen. Hänellä ja hänen jälkeläisillään oli oleva ylipapin arvo ikuisesti.

25. Kun Jumala otti liittoonsa Daavidin, Iisain pojan Juudan heimosta, tuo asema oli periytyvä aina kuninkaan yhdelle pojalle, mutta Aaronin perintö siirtyi hänen kaikille jälkeläisilleen.

26. Antakoon Herra teille ymmärtävän sydämen, jotta osaisitte jakaa oikeutta hänen kansalleen. Silloin ei ole loppua sen menestyksellä, ei sen kunnialla polvesta polveen.

Joosua

Luku 46

1. Joosua, Nunin poika, oli urhea soturi ja Mooseksen seuraaja profeetanvirassa. Niin kuin nimi kertoo,* hänestä tuli Herran valittujen suuri vapauttaja. Hän kosti vihollisille, jotka hyökkäsivät heitä vastaan, ja jakoi Israelin kansalle sen perintömaan.

2. Kuinka mahtava hän olikaan kohottaessaan kätensä ja ojentaessaan miekkansa kohti kaupunkeja!

3. Kuka ennen häntä oli yhtä väkevä, sillä hän kävi Herran sotaa!

4. Eikö hänen käskystään aurinko seisahtunut, eikö yhdestä päivästä tullut kak-

si?

5. Hän huusi avuksi Korkeinta, Valtiasta, kun viholliset joka puolelta ahdistivat häntä, ja voimallinen Herra kuuli häntä ja sinkosi alas kiven kokoisia rakeita.

6. Herra syöksi ne viholliskansan päälle ja tuhosi vuoren rinteessä vastustajat, jotta kansat tuntisivat hänen mahtinsa ja tietäisivät sotivansa Herraa vastaan. Mutta Joosua seurasi uskollisesti Valtiasta.

Kaleb

7. Jo Mooseksen aikana Joosua osoitti luotettavuutensa, kun hän yhdessä Kalebin, Jefunnen pojan, kanssa asettui kansaa vastaan estääkseen sitä tekemästä syntiä ja tehdäkseen lopun uhmakkaasta nurinasta.

8. Sen tähden vain he kaksi pelastuivat koko kuudensadantuhannen soturin joukosta; heidän tuli viedä kansa sen perintömaahan, maahan, joka tulvii maitoa ja hunajaa.

9. Herra antoi Kalebille voimaa, ja se voima pysyi hänessä vanhuuden päiviin, niin että hän kykeni valtaamaan maan kukkulat ja hänen jälkeläisensä saivat sieltä perintöosansa.

10. Koko Israelin tuli tästä ymmärtää, että on hyvä seurata uskollisesti Herraa.

Tuomarit

11. Ylistettäviä ovat myös tuomarit, jokainen heistä, jokainen, joka ei sydämessään hairahtunut eikä luopunut Herrasta. Olkoon heidän muistonsa siunattu!

12. Versokoot heidän luunsa leposijaltaan, eläköön kunniakkaiden miesten nimi heidän lapsissaan!

Samuel

13. Samuel oli Herralle rakas. Hän oli Herran profeetta, ja hän perusti kuninkuuden ja voiteli hallitsijoita kansalle.

14. Hän jakoi kansalle oikeutta Herran lain mukaan, ja Herra piti huolta Jaakobista.

15. Luotettavuudellaan hän osoitti olevansa aito profeetta, hän oli varma näkijä, kuten hänen sanansa osoittivat.

16. Kun viholliset ahdistivat joka puolelta, hän huusi avuksi Herraa, Valtiasta, ja

uhrasi hänelle karitsan.

17. Silloin Herra jylisi taivaasta, mahtavana pauhuna kuului hänen äänensä.

18. Herra tuhosi Tyroksen päälliköt ja kaikki filistealaisten päämiehet.

19. Kun ikuinen lepo jo odotti, Samuel vakuutti Herran ja hänen voideltunsa edessä: ”Keneltäkään en ole ottanut rahaa, en edes kenkäparia”, eikä yksikään ihminen voinut syyttää häntä.

20. Vielä kuoltuaankin hän profetoi ja kertoi kuninkaalle, millainen tämän loppu olisi; hän kohotti maasta profeetan äänensä lopettaakseen kansan laittomuudet.

Daavid

Luku 47

1. Samuelin jälkeen nousi esiin Natan; hän toimi profeettana Daavidin aikana.

2. Niin kuin rasva otetaan erilleen yhteysuhrista, niin oli Daavid otettu israelilaisista erilleen.

3. Hän leikitteli leijonilla kuin kilipukeilla, karhuilla kuin pienillä karitsoilla.

4. Juuri hän tappoi nuoruudessaan jättiläisen ja teki näin lopun kansansa häpeästä, hän kohotti kätensä, linkosi kiven ja kaatoi maahan korskean Goljatin.

5. Hän huusi avukseen Herraa, Korkeinta, ja tämä antoi hänen oikeaan käteensä voiman, auttoi häntä kaatamaan mahtavan soturin ja nostamaan kansassaan intoa ja voimaa.

6. Niinpä häntä ylistettiin kymmenientuhansien voittajaksi, kiitettiin, koska hänet oli Herra siunannut, ja hänelle ojennettiin kunnian kruunu.

7. Hän kukisti ympärillä olevat viholliset ja tuhosi filistealaiset, vastustajansa. Hän murskasi heidän mahtinsa, joka on murskana vieläkin.

8. Kaikista teoistaan Daavid antoi kiitoksen Herralle, Pyhälle, Korkeimmalle hän niistä antoi kunnian. Koko sydämestään hän ylisti Luojaansa ja osoitti hänelle rakkauttaan.

9. Hän asetti laulajia alttarin eteen esittämään psalmeja suloisin sävelin;

   joka päivä he laulullaan ylistivät Herraa.

10. Hän teki juhlista kauniita ja arvokkaita ja sääti juhla-ajoille vaikuttavat menot. Herran pyhää nimeä tuli silloin ylistää niin että temppeli kajahteli jo aamuvarhaisesta.

11. Herra antoi anteeksi hänen syntinsä ja vakiinnutti hänen mahtinsa ikiajoiksi, antoi liitollaan hänen suvulleen kuninkuuden ja Israelin kunniakkaan valtaistuimen.

Salomo

12. Daavidia seurasi hänen viisas poikansa, jolla isänsä ansiosta oli avarat asuinmaat.

13. Salomo hallitsi vakaina aikoina, ja Jumala soi hänelle joka suunnalla rauhan, niin että hän kykeni rakentamaan pyhäkön Herran nimelle, pystyttämään temppelin ikuisiksi ajoiksi.

14. Kuinka viisas sinä olitkaan nuoruudessasi! Virran lailla sinä tulvit ymmärrystä.

15. Sinun henkesi kattoi kaiken maan, koko maan sinä täytit mietteillä ja arvoituksilla.

16. Sinun maineesi kantautui kaukaisiinkin saariin, sinua rakastettiin, koska olit rauhan mies.

17. Lauluilla, sananlaskuilla ja vertauksilla ja niiden selityksillä sait koko maailman ihmetyksiin.

18. Herran, Jumalan nimessä – hänen, jota kutsutaan Israelin Jumalaksi – sinä kokosit kultaa kuin tinaa, lyijyn lailla keräsit röykkiöittäin hopeaa.

19. Mutta sinä annoit naisille lantiosi voiman, päästit heidät hallitsemaan ruumistasi.

20. Kun niin teit, sait kunniaasi tahran, sinä häpäisit jälkeläisesi ja hankit Herran vihan lastesi ylle. Raskas oli tuska, jonka järjettömyytesi tuotti.

21. Valta jakautui kahdelle kuninkaalle, ja Efraimista tuli vääryyden valtakunta.

22. Mutta Herra ei luovu laupeudestaan eikä jätä yhtäkään lupaustaan täyttämättä. Ei hän hävitä valittunsa jälkeläisiä, ei tuhoa sen sukua, joka häntä rakastaa. Hän jätti Jaakobille vähäisen jäännöksen, Daavidille verson, joka oli hänen juurtaan.

Rehabeam Ja Jerobeam

23. Salomo meni lepoon isiensä luo ja jätti sukunsa jatkajaksi pojan, tyhmääkin tyhmemmän, ymmärrykseltään vajaan, Rehabeamin, jonka päätös jakoi kansan kahtia. Jerobeam, Nebatin poika, vei Israelin synnintekoon, ohjasi Efraimin synnin teille.

24. Israel teki syntiä aina vain enemmän, ja niin heidät vietiin pois maastaan.

25. He juoksivat kaikenlaisen pahuuden perässä, kunnes saivat rangaistuksen.

Elia

Luku 48

1. Mutta sitten nousi profeetta Elia. Hän oli kuin tulta, hänen sanansa paloivat kuin soihtu.

2. Hän pani kansan kärsimään nälänhä-

tää ja pyhällä kiivaudellaan harvensi heidän lukuaan.

3. Herran sanalla hän sulki taivaan ja kutsui kolmesti tulen iskemään alas.
4. Millaisen kunnian saavutitkaan ihmeteoillasi, Elia! Kuka voisi ylpeillä olevansa vertaisesi?
5. Sinä toit kuolleen takaisin kuolleista, nostit hänet tuonelasta Korkeimman sanalla,
6. sinä syöksit tuhoon kuninkaita, mahtimiehiä vuoteeltaan.
7. Siinainvuorella kuulit, miten kansaa rangaistaisiin, Horebilla sait tietää, miten Herra kostaisi.
8. Sinä voitelit kuninkaat, jotka toteuttaisivat koston, ja profeetat, joista oli tuleva seuraajiasi.
9. Tulisessa pyörteessä sinut nostettiin pois, tulisten hevosten vetämissä vaunuissa.
10. Näin on sinusta kirjoitettu tulevan tuomion sanoissa: sinä lepytät Herran vihan jo ennen kuin se leimahtaa, käännät isien sydämet lasten puoleen ja saatat ennalleen Jaakobin heimot.
11. Onnellisia ne, jotka saavat nähdä sinut, onnellisia kaikki Herran rakkaudessa kuolleet! Mekin saamme osaksemme elämän.

Elisa

12. Kun tuulenpyörre vei Elian näkyvistä, Elisa täyttyi hänen hengellään. Hän ei eläissään pelännyt ketään mahtimiestä, yksikään ihminen ei häntä lannistanut.
13. Mikään ei ollut hänelle mahdotonta, haudan levossakin hänen ruumiissaan oli profeetan voima.
14. Hän teki elinaikanaan ihmeitä ja vielä kuoltuaankin tekoja, joita hämmästeltiin.
15. Yhtä kaikki kansa ei kääntynyt eikä luopunut synninteostaan, ja niinpä se repäistiin pois maastaan ja hajotettiin kaikkialle maailmaan. Kansasta jäi kuitenkin rippeet, ja Daavidin suvussa säilyi hallitsija.

Hiskia Ja Jesaja

16. Toiset kuninkaat olivat hurskaita ja oikeamielisiä, toiset tekivät syntiä kauhistuttavan paljon.
17. Hiskia vahvisti kaupunkiaan ja johti veden virtaamaan sen keskelle, rautaisin työkaluin hän puhkaisi kalliot ja rakensi vesialtaita.
18. Hänen aikanaan Sanherib lähti hyökkäykseen ja lähetti Rabsaken matkaan. Tämä kohotti kätensä Siionia vastaan

ja puhui röyhkeän ylimielisesti.

19. Silloin kaikkien rohkeus petti, kädet vapisivat, ja he olivat tuskissaan kuin synnyttävä nainen.

20. He huusivat avuksi armahtavaa Herraa ja ojensivat kätensä hänen puoleensa, ja heti Pyhä kuuli taivaaseen heidän rukouksensa ja pelasti heidät, kuten Jesaja ennusti.

21. Hän iski assyrialaisten leiriin, hänen enkelinsä tuhosi heidät,

22. sillä Hiskian teot olivat oikeita Herran silmissä ja hän seurasi vakaasti isänsä Daavidin teitä. Niille hänet oli ohjannut Jesaja, suuri profeetta, jonka näkyihin saattoi luottaa.

23. Jesajan aikaan aurinko siirtyi taaksepäin, ja Herra lisäsi kuninkaan elinpäiviä.

24. Suuren hengen innoittamana profeetta näki tulevaisuuteen ja lohdutti Siionin surevia.

25. Hän ilmoitti, mitä kaukaisina aikoina tapahtuisi, kertoi salatut asiat ennen kuin ne kävivät toteen.

Josia

Luku 49

1. Josian muisto on kuin tuoksuva suitsuke, jonka voiteensekoittaja on taitavasti valmistanut. Hänen muistonsa on kaikille kuin hunajan maku suussa, kuin viinikesteillä laulu ja soitto.

2. Hän toimi oikein, johti kansan kääntymykseen ja teki lopun lakia loukkaavista iljetyksistä.

3. Hän antoi sydämensä kokonaan Herralle ja vahvisti jumalanpelkoa laittomuuden päivinä.

Jerusalemin Tuho Ja Jälleenrakennus

4. Kaikki muut paitsi Daavid, Hiskia ja Josia tekivät syntiä synnin perään, koska he hylkäsivät Korkeimman lain. Näin tuli loppu Juudan kuninkaista.

5. He luovuttivat mahtinsa toisille, kunniansa vieraalle kansalle,

6. joka sytytti tuleen pyhän temppelin ja valitun kaupungin ja autioitti sinne johtavat tiet.

7. Tämän ennusti Jeremia, jota vainottiin, vaikka hänet jo äidinkohdussa oli pyhitetty profeetaksi, repimään ja särkemään, tuhoamaan ja hävittämään mutta myös rakentamaan ja istuttamaan.

8. Hesekiel näki näyssä Herran kirkkauden, kerubien vaunujen yllä se ilmestyi hänelle.

9. Hän uhkasi vihollisia rankkasateella

mutta piti niiden puolta, jotka elivät oikein.

10. Ylistettäviä ovat myös kaksitoista profeettaa. Versokoot heidän luunsa leposijaltaan, koska he rohkaisivat Jaakobin kansaa ja lujalla toivollaan pelastivat sen.

11. Kuinka kyllin ylistäisimme Serubbabelia, joka oli kuin sinettisormus Herran oikeassa kädessä,

12. kuinka Jesuaa, Josadakin poikaa! He rakensivat aikanaan temppelin, pystyttivät Herralle pyhän rakennuksen, jotta se loistaisi kunniaansa ikuisesti.

13. Suuri on myös Nehemian muisto! Hän rakensi ennalleen raunioituneet muurimme, pani paikoilleen portit ja teljet ja saattoi asuinpaikkamme entiselleen.

Muinaisten Aikojen Suuria Miehiä

14. Henokin vertaista ei ole maan päälle luotu; niinpä hänetkin otettiin taivaaseen.

15. Ei ole ollut myöskään Joosefin veroista miestä, veljiensä johtajaa ja kansansa tukea ja turvaa; myös hänen luistaan pidettiin hyvä huoli.

16. Seem ja Set ovat saaneet kaikkien kunnioituksen, mutta Aadam on kaikista luoduista maineikkain.

Ylipappi Simon

Luku 50

1. Ylipappi Simon, Oniaksen poika, pani omana aikanaan kuntoon pyhän rakennuksen, korjautti valtakaudellaan temppelin.

2. Hän teetti perustukset kaksi kertaa korkeampaan muuriin, korkean tukiosan temppelin ympärysmuurille.

3. Hänen aikanaan louhittiin vesiallas, säiliö, joka oli ympärysmitaltaan kuin meri.

4. Hän piti kansastaan huolta, ettei se tuhoutuisi, ja vahvisti kaupunkiaan piirityksen varalta.

5. Kuinka ylväs hän olikaan seistessään kansan keskellä, tultuaan ulos pyhän väliverhon talosta!

6. Hän oli kuin aamutähti pilvien keskellä, kuin juhla-aikojen täysikuu,

7. kuin aurinko, joka loistaa Korkeimman temppelin yllä, kuin hohtavissa pilvissä sädehtivä sateenkaari,

8. kuin ruusunkukka kevätsadon aikaan, kuin lähteiden äärellä kasvavat liljat, kuin Libanonin kesäinen kukoistus,

9. kuin suitsuke, joka palaa astiassaan, kuin kullasta taottu malja, joka on koristeltu kaikenlaisilla kalliilla kivillä,

10. kuin tuoreita marjoja kantava oliivipuu, kuin sypressi, joka kohoaa pilviin.

11. Niin ylväs hän oli, kun hän verhoutui kunnian asuun, puki ylleen valtansa vaatteet ja nousi pyhälle alttarille valaisten loistollaan temppelin esipihan.

12. Hän otti uhrilihat, jotka papit ojensivat, ja seisoi alttarin tulisijan äärellä ympärillään veljiensä piiri, kuin vesat Libanonin setrin juurella; palmunrunkojen lailla papit ympäröivät hänet.

13. Kaikki Aaronin jälkeläiset olivat siinä loistossaan, Herran uhrilahjat käsissään he seisoivat koko Israelin seurakunnan edessä.

14. Alttaripalveluksen päätökseksi hän toimitti Kaikkivaltiaan, Korkeimman uhrin,

15. ojensi kätensä kohti uhrimaljaa ja vuodatti juomauhriksi rypäleiden mehun, kaatoi sen alttarin jalustalle tuoksuvaksi uhriksi Korkeimmalle, kaikkeuden kuninkaalle.

16. Silloin Aaronin jälkeläiset puhkesivat riemuhuutoon, he puhalsivat metallitorviin ja soittivat mahtavin sävelin, jotta Korkein muistaisi kansaansa.

17. Innokkaasti, yhtenä miehenä kaikki heittäytyivät kasvoilleen maahan ja osoittivat kunnioitustaan Herran edessä, Kaikkivaltiaan, Korkeimman Jumalan edessä.

18. Laulajat ylistivät häntä sävelillään, mahtavasti kaikui heidän ihana laulunsa,

19. ja kansa anoi siunausta Korkeimmalta, Herralta, rukoili laupiaan Jumalan edessä, kunnes pyhät toimitukset oli viety loppuun ja jumalanpalvelus oli saatettu päätökseen.

20. Sitten Simon laskeutui alttarilta, kohotti kätensä koko Israelin seurakunnan ylle ja lausui Herran siunauksen, lausui ylväästi Herran nimen.

21. Toistamiseen kaikki heittäytyivät maahan ottamaan vastaan Korkeimman siunauksen.

22. Ylistäkää siis tekin kaikkeuden Jumalaa! Kaikkialla hän tekee suuria tekoja. Äidinkohdusta asti hän pitää meistä huolta ja osoittaa meille laupeuttaan.

23. Antakoon hän ilon sydämeemme ja suokoon Israelille rauhan, niin kuin menneinä päivinä, niin myös meidän päivinämme.

24. Suokoon hän alati meille suosiotaan ja vapauttakoon meidät jo meidän päivinämme.

Kolme Kelvotonta Naapurikansaa

25. Kahta kansaa minä sydämestäni inhoan, kolmas ei edes ole oikea kansa:

26. Samarian vuorten väkeä ja filistealaisia ja sitä typerysten joukkoa, joka majailee Sikemissä!

Päätössanat

27. Nämä olivat ne opetukset, tiedon ja viisauden sanat, jotka tähän kirjaan kirjoitti Jeesus, Sirakin poika, Eleasarin pojanpoika, jerusalemilainen; hän antoi viisauden virrata sydämestään.
28. Onnellinen se, joka näitä sanoja pohtii! Joka painaa ne sydämeensä, viisastuu.
29. Joka elää niiden mukaan, saa voimaa kaikkeen, sillä Herran pelko ohjaa hänen kulkuaan.

    Hurskaille hän antoi viisauden.

    Siunattu olkoon Herra ikuisesti! Aamen, näin olkoon!

Kiitosrukous

Luku 51

1. Sinua minä ylistän, Herrani, kuninkaani! Sinua tahdon kiittää, Jumalani, pelastajani, sinun nimeäsi minä ylistän!
2. Sinä suojelit minua, olit tukenani ja pelastit ruumiini tuholta. Sinä pelastit minut panettelijoiden kavalalta kieleltä, valheita levittävien kuiskutuksilta. Vihamiesteni edessä olit tukenani
3. ja pelastit minut, suuressa laupeudessasi sinä nimesi voimalla varjelit minut hampailta, jotka halusivat iskeä minuun, käsiltä, jotka tavoittelivat henkeäni.

   Sinä pelastit minut monista vaaroista, joihin jouduin,
4. liekeistä, joiden keskelle olin tukehtua, tulesta, jota en itse ollut sytyttänyt,
5. ja tuonelan sisimmistä syvänteistä, sinä varjelit pahoilta puheilta ja totuuden vääristelyltä,
6. nuolilta, joita sinkoaa kavala kieli.

   Minä olin jo kuoleman partaalla, tuonelan syvyydet uhkasivat elämääni.
7. Olin saarroksissa enkä nähnyt auttajaa, etsin toisia ihmisiä tuekseni, mutta turhaan.
8. Silloin muistin, kuinka armahtava sinä olet, Herra, kuinka olet iäti osoittanut hyvyyttäsi: sinä pelastat ne, jotka pysyvät sinulle uskollisina, vapautat heidät vihollisten käsistä.
9. Niin korotin rukoukseni maan alhoista ja anoin pelastusta kuolemasta.
10. Minä rukoilin Herraa, isääni ja herraani: ”Älä hylkää minua ahdistuksen päivänä, kun olen röyhkeiden ihmisten armoilla.
11. Alati minä ylistän sinun nimeäsi, alati tahdon laulullani kiittää sinua.” Minun rukoukseni kuultiin.
12. Sinä pelastit minut tuhoutumasta, autoit vapaaksi pahoina aikoina. Sen tähden minä kiitän ja ylistän sinua ja kuulutan Herran nimen kunniaa.

Viisauden Ylistys

13. Kun olin nuori enkä vielä ollut lähtenyt retkilleni, minä rukoilin ja etsin viisautta innokkaasti.
14. Temppelin edessä rukoilin sitä itselleni, ja viimeiseen saakka minä tavoittelen sitä.
15. Se kukoistaa ja kehittää kypsät rypäleet, ja minun sydämeni saa ilonsa siitä. Minun jalkani ovat astuneet suoraa tietä, nuoruudestani saakka olen sitä seurannut.
16. Kun vain vähänkin terästin kuuloani, sain heti ottaa vastaan runsaasti uutta oppia.
17. Viisauden ansiosta minä menestyin – kiitos sille, joka minua opetti!
18. Päätin elää viisauden mukaisesti ja tavoittelin kiihkeästi hyvää, enkä ikinä joudu häpeään.
19. Minä ponnistelin kaikin voimin tavoittaakseni viisauden ja noudatin lakia tunnontarkasti. Minä ojensin käteni korkeuksia kohti tajutessani, kuinka vähän viisaudesta tiesin.
20. Koko sielustani pyrin kohtaamaan sen, puhtauden tietä minä sen löysin, ja alusta alkaen se toi sydämeeni ymmärrystä – koskaan en joudu hylätyksi.
21. Sisimpäni värehti levottomana – minun oli etsittävä sitä, ja sainkin sen omakseni, kalliin aarteen.
22. Herra on antanut palkakseni kielen, ja sillä minä häntä ylistän.

Viisauden Opettajan Kutsu

23. Tulkaa minun luokseni, oppimattomat, majoittukaa taloon, jossa opetan!
24. Kuinka kauan olette ilman kaikkea tätä ja kärsitte polttavaa janoa?
25. Tästä olen puhunut, tämän vuoksi olen avannut suuni: Hankkikaa viisautta! Siihen ette tarvitse rahaa.
26. Taivuttakaa niskanne ikeen alle, ottakaa opetukset vastaan; viisaus on lähellänne, löydätte sen kyllä.
27. Katsokaa minua: olen uurastanut vain vähän aikaa mutta olen löytänyt rauhan ja levon.
28. Hankkikaa oppia, vaikka se veisi paljon hopeaa; oppi auttaa teitä hankkimaan paljon kultaa.
29. Iloitkaa Herran hyvyydestä, älkää hävetkö virittää ylistyslaulua hänelle!
30. Tehkää työnne ennen kuin aikanne päättyy, niin hän ajallaan antaa teille palkkanne.
